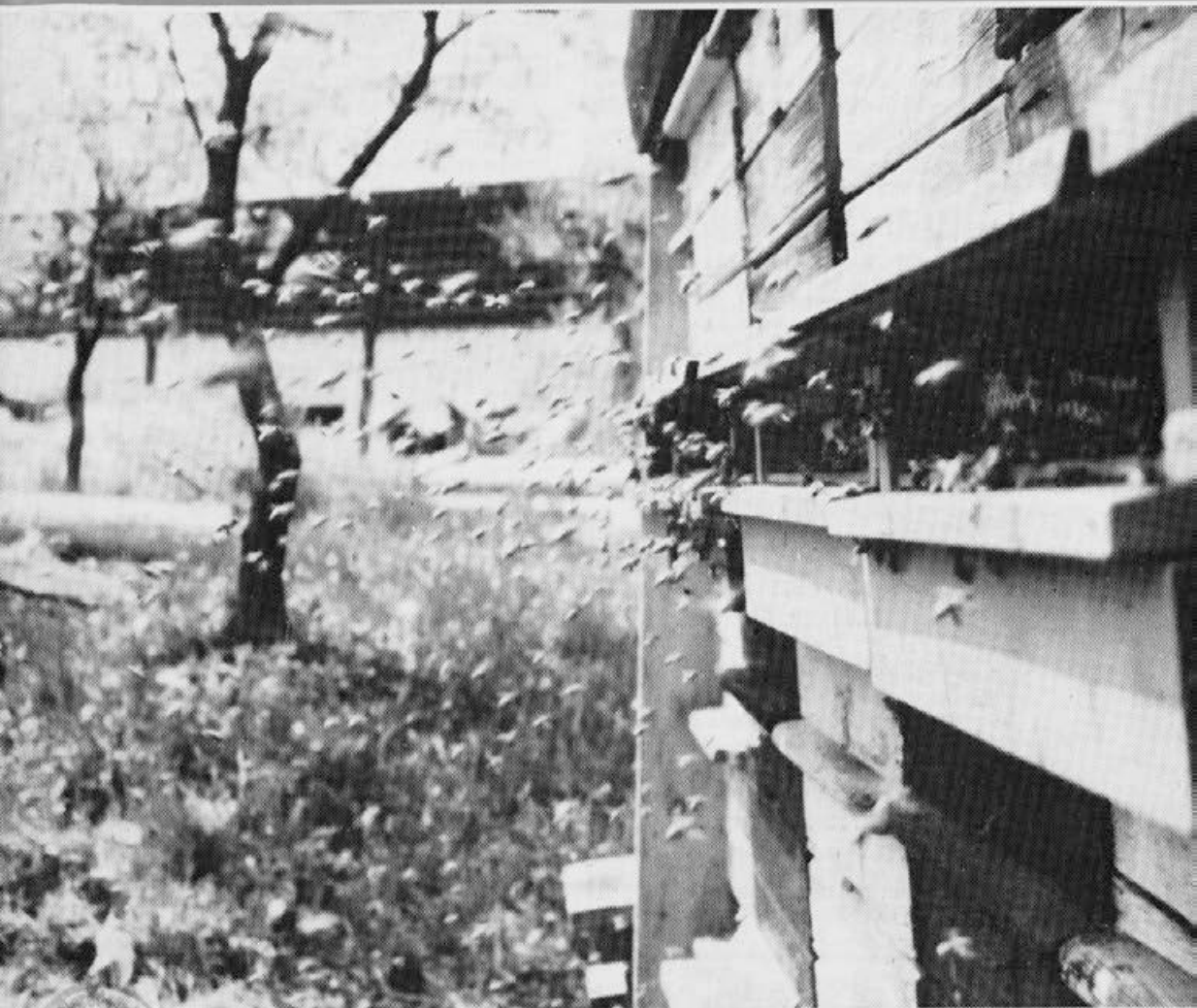

slovenski čebelar

4

Letnik LXXXVI — Leto 1984

LETO 1873 — PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSLEM

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

št. 4

1. april

letnik 86

VSEBINA

Urednik: V spomin Valentinu Benedičiču	145
Simon Kenda: Moje izkušnje s facelijo	146
Jože Grabrijan: Čebelarjeva opravila v aprilu	148
Duro Sulimanovič: Uničenje varroze v SR Hrvatski	150
Malči Božnar dipl. inž.: Delovanje in razvoj čebelarke zadruge Hmezad	153
Franc Kolenc: Na kaj bomo pozorni ob spomladanskem pregledu čebel	154
Anton Sedmak: Nekaj misli in podatkov o varozi v slovenski in hrvatski Istri	157
Ivan Esenko: Čebela in barva	158

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Maks Avšič: Uspeh dimljenja čebeljih družin proti varozi	160
Lojze Kastelic: Sanacija hude gnilobe čebelje zalege s pretresanjem čebel	162
Jože Grabrijan: Gradilni sat v AZ devet in desetsatarju	164
Franc inž. Šivic: Stari čebelnjaki	164
Dušan Medved: Zanimanje za naše čebelarstvo	165

ZA ČEBELARSKE KROŽKE

Jože Bregar: Čebelarški krožki	168
Minka Zupančič: Predstavljamo čebelarški krožek OŠ Mihajla Rostoharja v Krškem	169

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Urednik: Z devete seje IO ZČDS	171
Albert Benkovič: Občni zbor CD Turnišče	172
Jože Grabrijan: Čebelarška organizacija na Kočevskem	173

OSMRTNICE

BILTEN MEDEX

Ivan Esenko: Standardizacija v čebelarstvu	I
Ivan Krajnc: Trietažni AZ panj	III
Boris Slavec: Boni za pogonsko gorivo	IV

CONTENTS

Editor: In the Memory of Valentin Benedičič	145
S. Kenda: My experiences with phacelia	146
J. Grabrijan: Beekeeper's occupations in April	148
D. Sulimanovič: Exterpating varroa in SR Croatia	150
M. Božnar: The activity and progress of the beekeeping co-operative society Hmezad	153
F. Kolenc: What shall we pay attention to at the spring control of bees	154
A. Sedmak: A few thoughts and data about varroa in Slovene and Croatian Istria	157
I. Esenko: Bee and colour	158

OUR BEEKEEPER'S EXPERIENCES

M. Avšič: The success of smoking bee families against varroa	160
L. Kastelic: The improvement of the foul brood by shaking bees	162
J. Grabrijan: The building comb in the nine and ten frame AZ	164
F. Šivic: Old beehouses	164
D. Medved: Interest for our beekeeping	165

FOR BEEKEEPING SOCIETIES

J. Bregar: Beekeeping Societies	168
M. Zupančič: The Beekeeping Society of the Elementary School Mihajlo Rostohar in Krško	169

FROM THE SOCIETY LIFE

Editor: From 9th Session of the Executive Council of ZČDS	171
A. Benkovič: The general meeting of the Beekeeping Society Turnišče	172
J. Grabrijan: A Beekeeping organization in Kočevje region	173

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

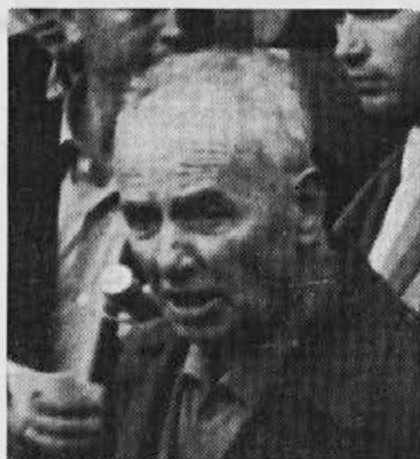
I. Esenko: Standardization in beekeeping	I
I. Krajnc: Threestoried AZ beehive	III
B. Slavec: Coupons for the petrol	IV

V spomin Valentinu Benedičiču

Novica o nenadni tragični smrti Valentina Benedičiča, nekdanjega dolgoletnega predsednika in častnega predsednika Zveze čebelarških društev Slovenije je vse zelo hudo presenetila. Minilo je le nekaj mesecev, ko smo mu čestitali k osemdesetletnici in mu zaželeli še veliko zdravja in še mnogo let ter njegovemu jubileju tudi v letošnji prvi številki namenili poseben jubilejni članek v naši reviji. Prav zaradi tega smo bili še bolj prizadeti, ker je njegova smrt prišla tako hitro in iznenada. Vedeli smo, da je trdnega zdravja, saj je bil vse do svoje smrti aktiven in delaven, vendar prometna nesreča je bila spet kriva, da smo slovenski čebelarji izgubili našega častnega predsednika Valentina Benedičiča.

Rodil se je pred osemdesetimi leti v številni kmečki družini v vasi Globoko pri Podvinu na Gorenjskem. Gimnazijo je končal in maturiral v Kranju. Pred vojno je delal na železniški postaji v Ljubljani. Med vojno je deloval v OF in leta 1944 so ga Nemci poslali na prisilno delo na Koroško.

Po vojni se je aktivno vključil v obnovo domovine. Deloval je na mnogih področjih, vendar mu je najbolj priraslo k srcu čebelarstvo in pašništvo. Na čelu slovenske čebelarške organizacije je bil celih enajst let. V tem času je Zveza dosegla lepe uspehe pri razvoju in uveljavljanju slovenskega čebelarstva kot pomembne kme-

tijske panoge. Bil je dober organizator, zato je tudi mnogo pripomogel k boljši organiziranosti čebelarške organizacije.

Ob praznovanju 200-letnice smrti Antona Janše je vodil organizacijo proslave, ki je bila izredno dobro organizirana. Podpisal je tudi pogodbo o sodelovanju z avstrijsko Čebelarško zvezo.

Bil je tudi pobudnik gradnje čebelarškega izobraževalnega centra na Lukovici, ki pa žal zaradi premajhne podpore vseh še danes ni dograjen. Zelo si je prizadeval za povečanje števila plemenitih postaj. Takrat, ko je bil predsednik, je pričela delovati plemenilna postaja na Zelenici, ki je last ZČDS.

Poleg številnih priznanj in odlikovanj je prejel tudi odlikovanje Antona Janše I. stopnje in doslej edini naziv častnega predsednika ZČDS.

Slovenski čebelarji ga bomo ohranili v spominu kot velikega in vztrajnega človeka, ki se je nesebično boril za uveljavljanje in napredek slovenskega čebelarstva.

Zveza čebelarških društev
Slovenije

MOJE IZKUŠNJE S FACELIJO

SIMON KENDA

Veliko je po naši lepi domovini cvetečih in medečih rožic, vendar mislim, da je facelija ena tistih, ki ji namenimo v današnjem času veliko premalo pozornosti. To je rožica, ki nam ob majhnem trudu in majhnih vlaganjih daje zelo veliko. Facelija zaradi izredne medovitosti med poznavalci čebeljih paš imenovana tudi čebelja rožica, nam prinaša večkratne koristi. Dá nam zelo dobro čebeljo pašo, na hektar 400 do 800 kg medu, hkrati pa nam koristi tudi s tem, da nam izredno izboljšuje zemljo. Facelija je rastlina, ki zraste v višino od 30 do 60 cm, odvisno od sestave tal, sonca in vlage. Rastlina razvije zelo veliko cvetov, ki so modrikasto vijoličaste barve in vso dobo cvetenja izloča veliko količino nektarja. Pri ugodnih podnebnih razmerah jo pri nas v južnem in osrednjem delu Slovenije prav lahko sejemo tudi dvakrat letno. Prvič jo sejemo sredi marca, drugič pa proti koncu junija. S tem zelo povečamo pridelek medu. Če facelijo po izdatnem cvetenju pokosimo, dobimo dve letni košnji in s tem precej silažne krme.

Koliko je po naši ožji in širši domovini dobre kmečke zemlje, ki je slabo ali prav nič obdelana! Lahko si mislimo, kako bi bili tovariši pri Medexu veseli, če bi bilo vsaj nekaj takšnih zemljišč zasejanih s to medovito rastlino. Ne bi jim bilo treba medu uvažati, zanj dejati prepotrebni deviz, ampak bi lahko še bolj povečali izvoz svojih izdelkov. Hkrati pa bi kmetovalci pridelali tudi veliko dobre silažne krme, ki bi jo ob današnjem pomanjkanju še kako potrebovali. Prav tako moramo poudariti, da sestav facelije in pridobivanje medu na posevkih z njo nista povezana s pretirano velikimi stroški. Njivo zorjemo, pobranamo, posejemo in

po približno šestih tednih, seveda odvisno od kvalitete tal in vremenskih razmer, se prične izdatna paša in traja lahko tudi do dva meseca.

Facelija uspeva tudi na slabši zemlji. Dodatno dognojevanje ni potrebno, le v primerih, če zemlja vsebuje manj apna, je dobro, da jo malo poapnimo. Kot sem že omenil s sejanjem facelije zelo izboljšamo zemljo. Prav primer-na je tudi za izboljšanje slabih travnikov. Pri nas je zelo veliko travnatih zemljišč, ki ne dajejo veliko krme na hektar. To so travniki, ki imajo slabo travnato sestavo, zemlja pa je velikokrat poraščena z mahom. Na takšnih travnikih zelo slabo kosimo, pa še te trave so s hranilnimi snovmi zelo siromašne. V takšnem primeru travnik v jeseni ali zgodaj spomladi zorjemo, spomladi pred setvijo s traktorsko frezo sfrezamo, da s tem zemljo zdrobimo, in nato okrog 15. marca posejemo facelijo. Porabimo okrog 10 kg semena na hektar. Če hočemo imeti gostejši posevek, lahko tudi več, vendar ne pre-gosto, ker rada poleže, zlasti ob dežju in nevihti. Seme vzklije v nekaj dneh, seveda odvisno od vlage in toplote. Spomladi, ko so temperature še zelo nizke, je v rasti počasna, toda brž ko se v aprilu otopli, zelo hitro raste, če je le dovolj dežja. Ni se nam treba bati slane, ker facelija zaradi velikih količin sladkorja v steblih zelo dobro prenaša nizko temperaturo. Prav tako ne zmrzne pozno v jeseni, saj nam lahko cveti še po prvih jesenskih slanh.

Pričetek cvetenja je prav tako odvisen od vremenskih vplivov in od kvalitete zemlje. Ob srednje dobrih vremenskih in drugih razmerah prične cveteti po okrog šestih tednih. Cveti pa zelo dolgo. Brž ko prvi cvetovi zacvetijo, že poganjajo iz zalistnikov drugi in tako se doba cvetenja podaljša tudi do dveh mesecev, lahko pa še več.

Ni se nam treba bati, da nam na travniški celini ne bo dovolj zrastle in dovolj zacvetela. Seveda je v senčnih legah cvetenje malo slabše. Tudi prevelike zapleveljenosti se ni treba bati, saj facelija s svojimi listi hitro prekrije zemljo in s tem zaduši plevel.

Ko facelija cveti, je skoraj po ves dan na njenih cvetovih vse črno čebel. Kako prijetno je ogledovati planjavo cvetoče facelije in na njenih cvetovih vse polno čebel, ki letajo s cveta na cvet in srkajo medičino! Če bele jo trumoma obletavajo tudi takoj po dežju, kar potrjuje, da dež izločanja medičine ne prekine.

Facelija nam izdatno cveti, ko travniška paša že preneha, Seveda je to odvisno tudi od tega, kdaj jo sejemo. Če nameravamo facelijo na istem mestu ponovno zasejati, jo okrog 15. junija, ko imamo izdatno pašo na pravem kostanju, pokosimo in ponovno zasejemo. Ta drugi posevek nam prične cveteti proti koncu julija in cveti ravno takrat, ko paša na otavi že preneha. V tem času nam paša na drugem posevku koristi tudi kot dražilno krmiljenje. Če pa jo imamo posejano na večji površini, nam vsaka setev da vsaj eno izdatno točenje.

Ko facelijo pokosimo, pa jo lahko uporabimo tudi za zeleno gnojenje ali pa za silažno krmo. V obeh primerih imamo veliko korist. Z zelenim gnojenjem pridobimo veliko humusa. Facelija zelo obogati zemljo z dušikom, saj ga dušične bakterije, ki se nahajajo na koreninah, črpajo iz zraka in ga nalagajo v zemlji kot rezervo. Če pa uporabimo facelijo za silažno krmo, jo moramo pokositi, preden stebela oleseje. Zelo dobro se silira, silaža se zaradi večjih količin sladkorja sploh ne kvari in ima zelo veliko hranilnih snovi. Z gotovostjo lahko trdimo, da ima več hranilnih snovi kot druge silažne rastline in da jo ima živina zaradi dobrega okusa zelo rada. Siliramo jo prav tako kot druge rastline.

Po prvi košnji facelije lahko na istem zemljišču zasejemo tudi kakšno drugo poljščino, primerno za silažo. Lahko zasadimo tudi pozni krompir. Facelijo pa sejemo tudi na zemljiščih, kjer smo poželi pšenico ali ječmen. V vsakem primeru imamo letno dva pridelka, kar nam da velik letni hektarski pridelek. Če upoštevamo vse: pridelok medu, silažno krmo, obogatitev zemlje z dušikom, še eno setev kulture, lahko trdimo, da dosežemo pri malokateri kulturi tako obilen hektarski pridelek kot ravno pri tej setveni kombinaciji.

Če pa hočemo na takem zemljišču imeti v naslednjem letu travnik, pa po prvem odkosu facelije zasejemo travno mešanico, ki nam da še eno srednjo košnjo in se do zime že dovolj razraste, da dobro prezimi. Tako imamo v naslednjem letu obilen pridelek krme. Poudariti moramo, da je setev facelije ena najbolj koristnih izboljšav slabih travnatih zemljišč. S takšnim kolobarjenjem lahko vse travnike, na katerih pridelamo zdaj le nekaj tisoč kilogramov suhe krme na hektar, spremenimo v zelo rodovitne, na katerih se bo pridelek povečal tudi do dvakrat ali pa še večkrat.

V biološke in druge posebnosti se nisem spuščal, ker je o tem v naši literaturi že precej napisanega, ampak sem povedal vse iz svojih izkušenj, saj sejem, opazujem in preučujem facelijo na manjših ali večjih zemljiščih že precej let.

Med čebelarji je prav gotovo veliko takšnih, ki imate več ali manj slabe ali dobre zemlje ali jo imate možnost vzeti v zakup. Mislim, da prinaša setev facelije dandanes veliko prednosti. Naj navedem samo nekatere! Dobro vemo, da nam povsod preti varoza. Tudi zaradi nje je pomembno, da imamo med letom čim izdatnejšo in čim dolgotrajnejšo pašo. Zaradi nujnih agrotehničnih ukrepov je dandanes marsikje čebelja paša iz dneva v

dan slabša in zaradi teh ukrepov tudi čebelji pridelki niso več tako zdravi in naravni. Zaradi pomanjkanja gorriva in vse dražjih prevozov, zaradi pomanjkanja časa ali ostarelosti se veliko čebelarjev ne odloča za prevoz na oddaljene paše. Ena najvažnejših prednosti pa je povečanje pridelka medu na stalnem mestu čebelarjenja z zelo majhnimi stroški in zboljšanje kvalitete zemlje ter s tem povečanje hektarskega pridelka na določenem zemljišču.

Če sejemo facelijo dvakrat letno, dobimo dve izdatni paši in če rastline uporabimo za siliranje, dobimo še veliko izredno kvalitetne silažne krme. Poleg tega se pa zemlja obogati z dušikom tako, da v naslednjem letu sploh ni potrebno dodatno dognojevati z dušičnimi gnojili, pa še hrana je zaradi naravnega dušika bolj zdrava. Če pa prvo setev podorjemo in zasejemo drugo silažno poljščino, pa imamo eno čebeljo pašo, še eno košnjo za siliranje in s humusom in dušikom iz-

boljšano zemljo. Če pa po prvem podoru facelije zasejemo travno mešanico (navadno angleško ljujko, ki ji dodamo okrog 30 odstotkov bele detelje), imamo spet eno čebeljo pašo, obogatitev zemlje s humusom in dušikom in še isto leto srednjo košnjo travne mešanice. Poleg tega pa imamo v naslednjih letih na beli detelji, ki smo jo dodali travnemu semenu, izdatno dolgotrajno pašo. Poudariti pa moramo še, da se na novo posejanih travnikih v naslednjih letih pridelek krme zelo poveča. To pa tudi nekaj pomeni. Prav tak način pridobivanja dobre paše in silaže ter setev drugih poljščin lahko uporabimo tudi na njivah, saj po faceliji v naslednjem letu izredno dobro uspevajo vse poljščine, ki potrebujejo za svojo rast večjo količino dušika (koruza, pšenica itd.).

S takšnim kolobarjenjem se lahko intenzivno vključimo v naša vsestranska prizadevanja za čimvečje in čimcenejše pridelovanje kakovostne hrane.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V APRILU

JOZE GRABRIJAN

April je eden izmed najbolj vremen-sko muhastih mesecev. Lepo sončno vreme se hitro sprevrže v nenadne ohladitve z burjo, snegom ali dežjem. Vendar vsemu navkljub narava deluje. Cvetenje se nadaljuje in v ugodnem vremenu lahko čebelice prineso cvetni prah in nektar.

Kar zadeva mesečna opravila, je april najpomembnejši. Čebele so prezimile. Mladice že prevladujejo, starih čebel je le še malo in se počasi umikajo mladim. Družine so prešle krizno obdobje. Obseg zaleganja matice se povečuje na nekaj sto zaleženih jajčec dnevno. V toplém vremenu (15° C v senci) se odločimo za pregled družin.

Pregledujemo obseg, strnjenost zalege, količino zaloge. Ugotovljamo, ali

je družina dosegla zadovoljiv razvoj, da bo dovolj močna, ko bo nastopila paša.

Če je pomlad ugodna in ugodne tudi pašne razmere na spomladanskem resju, vrbi, ostrolistnem javoru, divji češnji in drugod, lahko pregled združimo z nastavljanjem.

Nastavljamo takrat, ko je večina družin močna, da zaseda vse ulice in primerno podseda. Če je plodišče natrpano z živaljo, smo lahko že zamudili, družina se je že odločila za rojenje, s tem pa tudi za lenarjenje, kar se mnogokrat dogaja sočasno s pašo. Tako nam družina roji, glavna paša pa gre mimo.

Nastavljamo tako, da medeno satje prestavimo v sredino medišča. Navad-

no so to krajni sati. Naslednje sate s kraja gnezda pomaknemo k steni, ostarek zapolnimo z lepimi sati ali satnicami. Medišče popolnimo s sati, lahko pa deloma s satnicami, ki jih bomo pozneje, ko jih bodo čebele deloma ali v celoti zgradile, preložili v plodišče. Dodajanje satnic o pravem času, ko je v panju veliko mladice, ki so pripravljene izločati mleček in vosek in graditi satje, je eden izmed najvažnejših ukrepov proti rojenju. Izločanje voskovnih luska in graditev satja stimulira in vzbuja čebele k še večji delavnosti. Računi, da je zaradi novo zgrajenega satja toliko kilogramov manj medu, ne drže. Niso realni. Graditev satja je potreba mladih čebel, ki še niso delavke ali prinašalke hrane.

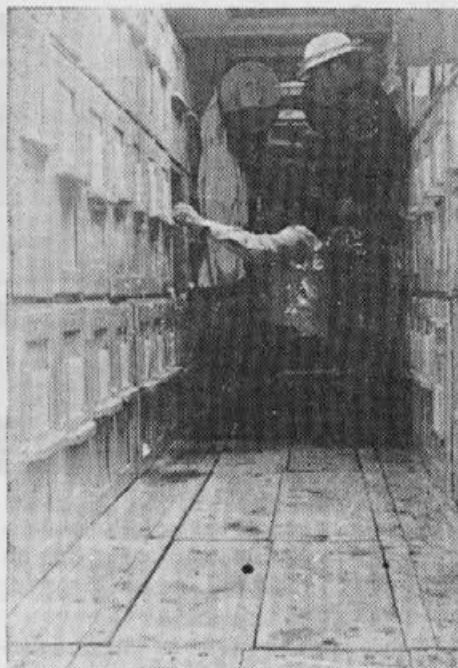
Zdaj se tudi odločamo, kako bomo čebelarili, na med ali na roje. Najslabša varianta je, da to prepustimo čebelam in da se vdamo, češ, kar bo, pa bo.

Slabih družin se obvezno rešimo, in sicer z dodajanjem rezervnih družin ali z združevanjem družin med seboj. Zapisal sem že, da nam le močna družina lahko da primeren dohodek.

Rezervne nove družine z mladimi maticami pa si bomo vzredili kasneje.

Mnogo čebelarjev ima panj na tehtnici, ki kaže majhno rast. Vzrok temu je lahko razvoj družine ali povečanje obsega zalege. Hrane, ki jo daje narava, pa je premalo, zato je treba čebele dokrmeljati. Čebelar naj bi poznal pašne razmere v svojem okolišju, ki naj bi dajale čebelam obilo cvetnega prahu in nektarja. Če pa teh ber ni dalj časa, takrat tudi matica zmanjša obseg zaleganja. Če se to zgodi v aprilu, je to gotovo najbolj usoden, nepravi čas. Zato moramo upoštevati razvojno obdobje. Če torej pride do prekinitve paše, kar se v aprilu zelo pogosto dogaja, moramo čebele redno in intenzivno dokrmeljati.

Priporočam dokrmeljevanje s toplo raztopino nekaj manj vode kakor 1 : 1. Dokrmeljamo vsakih nekaj dni. Če ugotovljamo, da čebele nimajo obnožinske paše, dodamo beljakovinske do-

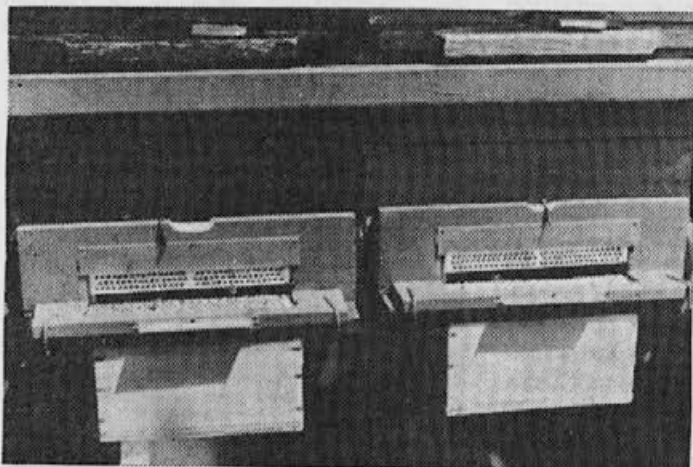

Pravočasen pregled družin in pravilna oskrba sta osnovna pogoja za dober razvoj družin. Foto J. Mihelič

datke, kot so kvas, posneto mleko, sojina moka ali podobno. Odličen je koštanjev med. Pri vseh ukrepih v panju imejmo še vedno v mislih temperature v gnezdu in zunaj. Čebele moramo še vedno toplo odevati.

Gradilni sat: gradilni sat je važen pripomoček in kazalec, pravi barometer stanja v čebelji družini. Tu vidimo, kdaj začne čebelja družina graditi satje. Takrat začnemo dodajati satnice. Z izrezovanjem gradilnika pridelamo lepega, dragocenega voska. Omejujemo razvoj varoe.

Začetnikom naj povem: če družina gradi same čebelje celice, še ne namerava rojiti. Če gradi mešano, čebelje in trotovske satje, tudi še ne borojila. Če so na gradilniku matičniki, je to zanesljivo znamenje, da se družina pripravlja na roj. Ravno tako je znamenje začetka rojilnega razpoloženja, če je družina prenehala graditi gradilni sat.

V aprilu v toplih krajih ponekod že smukajo cvetni prah na sadnem drevju. Foto J. Mihelič

Vsekakor nam ogled gradilnika lahko prispeva k lažjemu delu in ob njem zvemo marsikaj, ne da bi prelagali plodišče.

Označevanje matic: nekateri čebelarji se odločajo za barvanje, drugi za nalepke. Razmeroma preprosto in domačeno je pristrizjevanje kril maticam. Začetnikom naj povem, da se tega opravila nauče na trojih, in sicer je treba prijeti trota z roko ali pa pritisniti na sat z mehkim predmetom. Tu si naj čebelar omisli metodo striženja. Sam delam takole: krila strižem vsem maticam, razen lansko leto vzgojenim. Starejši matici, ki jo nameravam obvezno zamenjati, pristrizjem obe krili, malo manj od polovice. V takem primeru čebele rade prisilijo matico, da zaleže matičnike in vzgoje novo. Stara matica zalega do zadnje-

ga, če pa izroji, pade na tla in roj se vrne. Seveda mora čebelar ukreniti, da ne pride do rojenja z mlado matico.

Drugim maticam, ki jih nameravam obdržati še to gospodarsko leto, pa odstrižem do ene četrtine levega ali desnega krila. Vse to si seveda natančno zapišem. Pri jesenskem pregledu se nam lahko zgodi, da bomo našli nepristrizeno matico, kar nam je dokaz, da je družina zredila novo mlado matico.

Posebej so zanimive družine, ki tiho prelegajo matic. Te lastnosti so več ali manj dedne. Imajo veliko prednost v tem, da matica takih družin zaleže le malo matičnikov. Stara matica zalega do zadnjega, mnogokrat pa še tedaj, ko je mlada matica že oplojena in čebele šele potem odstranijo staro matico.

UNIČEVANJE VAROZE V SR HRVATSKI

DURO SULIMANOVIĆ, DRAGICA GRBIĆ, IVAN TOMAC, DR. IVICA RACIĆ

Prve izkušnje pri uničevanju varoe smo dobili z uporabo fenotiazina. Skupaj z japonskimi strokovnjaki smo ugotovili, da je fenotiazin dobro zdravilo, le uporaba je otežena zaradi slabega izgorevanja. Zaradi tega smo poskušali izdelati s tem preparatom

»samogoreče« trakove. Pri poizkusih smo dobili poprečne rezultate, kar smo si šele kasneje pojasnili s pojavom rezistence proti uporabljenim sredstvom. Pri naših nadaljnjih poizkusih pazimo, da ne napravimo več podobne napake in nikoli nepremišljeno in

brez kontrole ne primerjamo delovanja posameznih zdravil.

Zdravilo proti varoi mora dati v laboratorijskih razmerah 100 % rezultate. Rezultati njegove uporabe v praksi so odvisni od odpornosti parazita in možnosti uporabe v optimalnih razmerah, ki jih predpisuje izdelovalec.

Že od samega začetka, ko se je pojavila varoa, se je Dalmatinska pčelarska zadruga v Splitu najaktivneje vključila v boj proti tej bolezni. Ustanovili so veterinarsko službo, ki je s kooperanti zadruga pomagala v najtežjih trenutkih, ko z varoo in njenim uničevanjem nismo imeli nobenih izkušenj. Hkrati so sprejeli samoupravni sporazum o dolgoročnem strokovnem in znanstvenem sodelovanju z veterinarsko fakulteto v Zagrebu. V čebelnjakih kooperantov so opravili obširne poskuse, na podlagi katerih je tovarna zdravil Krka izdelala naše prvo zdravilo proti varoi. Žal Krka ni mogla uporabiti »samogorečega« traku s fenotiazinom, ampak se je odločila za tablete, ki bolj ustrezajo industrijski izdelavi. Novo zdravilo so poimenovali varitan in mu pripada častno mesto že zaradi tega, ker je to sploh prvo zdravilo, ki ga je naša farmacevtska industrija izdelala samo za čebele.

Ker so fenotiazin že prej uporabljali v čebelarstvu, je bilo treba računati, da se bo proti njemu pojavila odpornost pri parazitih. Tako je Krka takoj delala dalje in izdelala novo zdravilo varvadin. Čeprav je to zdravilo dalo zelo dobre rezultate in je dobilo tudi dovoljenje za izdelavo, ga Krka še vedno ne izdeluje, ker je za tako veliko tovarno količina potrebnega zdravila zanemarljivo majhna.

V položaju, ko je bilo na tržišču dobiti samo varitan in se je v mnogih čebelnjakih pojavila odpornost proti njemu ter zdravilo ni dajalo ustreznih rezultatov, je Dalmatinska pčelarska zadruga Split izdelala poskusne vzorce novega zdravila. Uporabili so izkušnje japonskih izdelovalcev danikorporja in znane aktivne snovi. Angaži-

rani strokovnjaki so dali končno obliko zdravilu apiakardim. Poizkusi v laboratoriju in v čebelnjakih so dali zelo dobre rezultate, enostavna uporaba pa je naletela na ugoden sprejem pri čebelarjih.

V nadaljnjem raziskovanju varoe je bila pozornost usmerjena v biološki način uničevanja. Ugotovili so, da po uporabi fenotiazina poškodovane samice v večjem številu odhajajo v trotovske celice in tam ležejo jajčeca. Ta ugotovitev je privedla do novega biološko-kemičnega uničevanja bolezni.

Raziskovali smo tudi uporabo nekaterih snovi z intenzivnim vonjem, kot sta timol in sivkino olje. Rezultati delovanja niso bili izenačeni, pri uporabi timola pa so se pokazale tudi neželene posledice zaradi prehitrega izparevanja. Zaradi tega nam ni uspelo izdelati niti enega zdravila na podlagi navedenih snovi.

Mravljinčja kislina je dala zelo dobre rezultate, je pa zelo nepraktična za uporabo. Pri poskusih smo jo nanесли na vpijajoče snovi in jo zavarili v plastično folijo. Tako smo dobili prve poizkusne primerke preparata dalmedkis.

Za uničevanje varoe pozimi smo preizkusili več različnih snovi, od katerih je dal najboljše rezultate metilformiat. Ker pa je pozimi vsako večje vznemirjanje družin povzročilo njihovo odmiranje, še danes nimamo zanesljivega sredstva za uničevanje varoe pozimi.

Med delom smo preizkusili tudi nekatera tuja zdravila. Posebno pozorni smo bili na nov izdelek Ciba-Geigy folbex-VA. Ugotovili smo, da je preparat blag in nikakor ne škodi niti za legi niti odraslim čebelam. Oblika tlečega traku omogoča natančno doziranje in enostavno uporabo in je primerna tudi za manjše čebelarje.

Omenili smo že, da smo na samem začetku boja z varoo izdelali tleči trak. Z novimi aktivnimi snovmi smo izde-

lali nov poizkusni izdelek varocid-A. Prvi poizkusi v laboratorijih in v čebelnjakih so zelo zadovoljivi, kar nam daje upanje, da bo to mogoče novo zdravilo proti varoi.

Nedavno, 27. januarja 1984, je republiška komisija ugotovila, da Dalmatinska pčelarska zadruga Split zagotavlja vse pogoje za izdelavo zdravil. Tako je tudi formalno omogočena ta, za čebelarstvo tako pomembna in zanimiva dejavnost.

Na osnovi opisanih izkušenj pri uničevanju varoe priporočamo čebelarjem tole:

Varoo moramo uničevati nepretrgoma. Uporabiti je treba vse izkušnje znanosti in prakse. Pri tem je treba upoštevati, da še nimamo zanesljivega sredstva, s katerim bi bolezen popolnoma premagali. Paraziti pa postajajo zelo hitro odporni in sredstva za uničevanje parazita moramo hitro menjavati.

Boj z varoo se začne takoj, ko se spomladi vreme ustali in so temperature čez 10° C. Za tiste čebelarje, ki še ne vedo, ali imajo parazite, velja zakonska odredba. V tem času priporočajo uporabo blagih sredstev ali takšnih, ki čebeljih družin ne vznemirjajo preveč.

Ko čebele gradijo satje in gojijo trotovske zalege, priporočamo biološkokemijsko uničevanje parazitov. V panje vstavljamo gradilnike in dovolimo, da matica zaleže trotovske celice. Ko se pojavijo zvite ličinke, tretiramo družino s fenotiazinskim preparatom. Brž ko je zalega pokrita, vsekakor pa preden se izvali, sat izrežemo in pretopimo.

Med pašo ne smemo uporabljati nobenega preparata, ki bi lahko onesnažil med. Takrat lahko uporabljamo samo hlapljive snovi dalmed-kis ali timol, pa še to izredno previdno, da ne pride do nezaželenih posledic.

Po točenju, med dvema pašama, ko so odstranjeni mediščni satniki, lahko uporabljamo katerokoli zdravilo po navodilih izdelovalca. Ker imajo čebelarji takrat praviloma malo časa, priporočamo preparate, ki jih lahko hitro uporabimo (apiakaridim).

Čeprav pri uničevanju varoe vedno poudarjamo jesen, ko ni več zalege, ne smemo čakati tako dolgo. Če dovolimo, da se paraziti v sezoni preveč namnožijo, bodo poškodovali tudi zadnjo — zimsko — generacijo čebel. Takrat ne bo pomagalo nobeno zdravilo več. Poškodovane zimske čebele ne bodo dočakale pomladi in družina bo propadla.

Pri varozi velja bolj kot pri katerikoli drugi bolezni, da jo je treba uničevati prej, preden začnejo družine slabeti. Ko vidimo na čebelah veliko parazitov, ko se pojavijo deformirane čebele, ko propada zalega zaradi močnega napada zajedavcev, takrat družini ni več rešitve.

Stalni boj z varoo v teku celotne sezone se konča s poznim jesenskim tretiranjem z dobro izbranim preparatom. Le tako lahko čebelar dobro zazimi čebele, prepričan, da bodo dočakale pomlad.

Na koncu naj ponovno poudarimo, da pri uničevanju varoe ne moremo dati enotnega priporočila. Samo čebelarjem z veliko znanja in ob pomoči strokovnjakov bo uspelo ohraniti čebele pred to zares hudo boleznijo.

OBVESTILO

Vabimo vse čebelarje, ki čebelarijo v panjih sistema KIRER, da se udeležijo sestanka, ki bo 12. 4. 1984 ob 17. uri v restavraciji CENTER, pritličje desno, Prešernova 8, Maribor.

Na sestanku se bomo dogovorili o izmenjavi izkušenj in o skupni organizirani nabavi repromateriala.

ČD Maribor — Mesto Iniciativni odbor

DELOVANJE IN RAZVOJ ČEBELARSKE ZADRUGE HMEZAD

Čebelarska zadruga Hmezad je enovita delovna organizacija, ki je nastala z združitvijo čebelarske zadruge Žalec in čebelarske zadruge Ljubljana in z njihovo vključitvijo v SOZD Hmezad. Tako ima čebelarska zadruga Hmezad dve poslovni enoti: PE Žalec in PE Ljubljana.

Čebelarski zadrugi Ljubljana in Žalec sta že vrsto let poslovno sodelovali. V sodelovanju so izdelovali preparate na bazi medu, matičnega mlečka, cvetnega prahu in propolisa. Izmenjavali so izkušnje, skupaj sta prodajali, tako da je bila združitev popolnoma upravičena. Vključitev v SOZD Hmezad pa pomeni večje možnosti za razvoj in razširitev tako proizvodnje kot tudi prodaje. Današnja oblika ima SOZD Hmezad od leta 1979. Vendar tudi poslej ni ostal statičen, saj priključuje vedno nove članice, ki se želijo poslovno in dohodkovno tesneje povezati, predvsem s primarno kmetijsko pridelavo. S tem namenom se je aprila 1983 v SOZD vključila tudi čebelarska zadruga.

Čebelarsko zadrugo so ustanovili čebelarji in delavci z namenom, da izboljšajo svoj gospodarski in družbeni položaj. Kot glavna dejavnost, vpisana v sodni register, je pridelovanje čebeljih pridelkov od individualnem sodelovanju s svojimi člani kooperanti, lastna pridelava, predelovanje čebeljih pridelkov, vnovčevanje in nabavljanje reprodukcijskega materiala, ki je v zvezi s čebelarstvom. Stranska dejavnost pa je odkupovanje čebeljih pridelkov do individualnih čebelarjev, prodajanje svojih izdelkov na debelo, raziskovalno delo, svetovalno in poskusno delo ter izdajanje strokovnih publikacij s področja čebelarstva.

Čebelar, ki hoče postati naš kooperant, mora najprej podpisati dolgoročno petletno pogodbo in nato vsako leto letno pogodbo, s katero se določi

količina in cena oddanih čebeljih pridelkov v tekočem letu. Trenutno ima zadruga okoli 200 kooperantov, ki oddajajo zadrugi med, cvetni prah, matični mleček, propolis in vosek. Izmed kooperantov in delavcev zadruge izvolijo vsaki dve leti združni svet, ki je najvišji samoupravni organ zadruge. Zastopa in predstavlja pa zadrugo individualni poslovodni organ, direktor.

PE Žalec je nastala iz čebelarske zadruge Žalec, ki je s tem imenom nastopala od leta 1974. Sedež ima v Kasazah 17 pri Petrovčah. Njihova glavna dejavnost je pridelovanje čebeljih pridelkov v lastni pridelavi in v sodelovanju s kooperanti. Med, ki ga pridelajo in odkupijo, pakirajo v polkilogramsko in kilogramsko embalažo. V prodaji imajo cvetlični, kostanjev, gozdni in akacijev med. Poleg tega že vrsto let uspešno sodelujejo z Lekom in izdelujejo biopoll — to je fermentirani cvetni prah ter propolis tinkturo. Nova na tržišču pa sta izdelka biolek — za starejše in biolek za diabetike, ki sta tudi plod sodelovanja Leka in čebelarske zadruge.

Pot PE Ljubljana pa se je praktično pričela že leta 1960 z ustanovitvijo zavoda za čebelarstvo pod vodstvom dr. Jožeta Riharja. Po uspešnem delovanju se je zavod za čebelarstvo leta 1978 preimenoval v čebelarsko zadrugo Ljubljana, ta pa se je aprila 1983 združila s čebelarsko zadrugo Žalec in vključila v SOZD Hmezad. Sedež PE Ljubljana je v Polhovem Gradcu 72. Že od svojega začetka je zadruga znana po svojih izdelkih s skupnim imenom Gelée Royale. Le-ti so poznani po vsej državi in tudi iz tujine se oglašajo ljudje, ki so po naključju zvedeli zanje ali jih pri nas celo kupili in poskusili. Popraševanje se iz leta v leto veča, ob tem pa narašča tudi količina surovin, ki jih vsako leto odkupimo. Glavni delež potrebnih surovin

nam priskrbijo kooperanti, razliko pa odkupimo od individualnih pridelovalcev. Kolekcija izdelkov čebelarstva zadruga iz leta v leto narašča, tako da jih trenutno lahko ponudimo potrošniku deset. Preparati so izdelani iz medu, matičnega mlečka, cvetnega prahu in propolisa v različnih kombinacijah, koncentracijah in oblikah.

V PE Ljubljana izdelujemo:

— Gelée Royale super in Gelée Royale super dvojni, ki vsebujeta matični mleček in cvetni prah, pomešan z medom.

— Gelée Royale super s propolisom vsebuje poleg matičnega mlečka in cvetnega prahu še propolis.

— V Gelée Royale mite in Gelée Royale forte je samo matični mleček, pomešan z medom.

— Izdelek Pollen — cvetni prah pa je suh, očiščen cvetni prah v zrnih, ki ga pakiramo v večjo in manjšo embalažo.

— Pollmel pa je cvetni prah v medni kremi, predvsem za tiste, ki ne morejo uživati cvetnega prahu v zrnih.

Do zdaj smo vse navedene izdelke pakirali v polivinil vrečke, zdaj pa jih lahko porabniku ponudimo v novi preobleki, v kartonskih zloženkah.

Poleg odkupovanja medu, voska, voščin, cvetnega prahu in matičnega mlečka ter predelovanja teh surovin v izdelke pa pri čebelarstvu zadrugi Hmezad ponujajo čebelarjem tudi AŽ in LR panje, sode za med in točila. Kuhamo tudi voščine in izdelujemo satnice. S podpisom kooperantske pogodbe pa si čebelarji pridobijo možnost kreditiranja razširitve pridelave ob ugodnih pogojih. Poleg tega pa se pri nas lahko zaposlijo kot delavci na domu.

Za prihodnost smo si naložili še veliko nalog, saj imamo pod novim okriljem Hmezada več možnosti za razvoj in razširitev proizvodnje. Predvsem želimo priskrbeti čebelarjem več repromateriala, ne nazadnje pa tudi koristnih nasvetov. Prav zato je naša želja, da zaposlimo pospeševalca za področje čebelarstva, ki bo dajal čebelarjem strokovne nasvete. Poleg tega bomo še naprej odkupovali čebelje pridelke in jih predelovali v preparate, katerih izbiro želimo še povečati. Z izdelki želimo prodreti tudi na tuje tržišče, hkrati pa želimo obdržati dosedanje kakovost, saj so navedeni izdelki že z mnogih razstav odnesli tudi zlato medaljo za kakovost.

Za Hmezad ČZ, PE Ljubljana:
Malči Božnar, dipl. ing. živ. tehn.

KAKO BOMO UKREPALI OB SPOMLADANSKEM PREGLEDU ČEBEL!

FRANC KOLENC

Če smo jeseni dali svojim čebelam zadostno zimsko zalogo hrane, če smo zazimili čebele z mladimi maticami, jih pozno jeseni dobro zapažili, zmanjšali prostor pri AŽ panju za polovico in pri nakladnih panjih na največ dve nakladi, potem pri prvem spomladanskem pregledu ne bomo razočarani. Od priprav čebeljih družin za prezimovanje je odvisno, kako bodo čebele prezimovale in kakšen bo rezultat spomladi. Letošnjo zimo lahko uvrstimo

med mile zime, saj ni bilo hudega mraza in izletni dnevi so bili še okoli novega leta. Čebele so se otrebile, spreletele in se pripravile na drugi del zime. To je bilo posebno važno za tiste čebele, ki imajo v zimski zalogi hrane nekaj kostanjevega in gozdnega medu. Tem je čistilni izlet pozimi še posebno potreben, ker imata gozdni in kostanjev med več trdih delcev, ki za čebele niso prebavljivi in jih morajo večkrat z blatom izločiti, da se ne po-

javi grižavost in nato zahrbtna bolezen nosema.

Čas prvega spomladanskega pregleda čebeljih družin zaradi različnih podnebnih razmer, različne nadmorske višine in drugih okoliščin ni povsod isti. Na tak pregled se mora čebelar pripravljati od zadnjega jesenskega pregleda čebel. Ob jesenskem paženju čebel proti mrazu že mora vedeti za vsako čebeljo družino, kako močna — živalna — je šla v zimo, koliko ulic v panju je zasedala, koliko satov zalege je imela ob zadnjem pregledu, koliko je stara matica in kako se je razvijala med letom. Nato med zimo do prvega toplega dne, primerne za pregled, zapisuje posebnosti, ki jih je opazil preko zime. Zapisuje torej, ali so imele čebele pozimi izletne dneve, ali so se otrebile, koliko mrtvic je pozimi našel na bradah določenih panjev, ali je kateri panj nemirno prezimoval, da je večkrat izletaval tudi v hladnih dnevih, ali večje število čebel iz določenega panja ni bilo ob toplem dnevu sposobnih zleteti in so padale z doletne deske na tla in tam odmirale, ali so močno popackale brado in prednji del panja in še kaj. Vsi ti podatki čebelarju koristno služijo pri prvem spomladanskem pregledu čebeljih družin.

Kdaj se bomo odločili za prvi pregled čebeljih družin? To je lahko konec februarja, nekoč v marcu, z visoko

nad morsko višino pa v aprilu. Skratka, prvi spomladanski pregled v čebelnjaku bomo opravili, ko bo ob toplem sončnem dnevu $+10$ do $+15^{\circ}\text{C}$ v senci. Delali bomo podnevi nekako od 11. do 15. ure. Tedaj nam bodo potrebni podatki, ki smo jih zabeležili jeseni in katere smo zbirali med zimo.

Prvi spomladanski pregled opravimo navadno hitro in ne pregledujemo vseh satov v čebelji družini. Če ne utegnemo, bomo najprej pregledali čebelje družine, ki smo jih zazimili s starimi maticami, in tiste, ki so nemirno prezimovala in imele veliko mrtvic pred panjem. Pri pregledu je važno, da ugotovimo zalogo hrane — medu v satju ob centru sedeče čebelje družine. Če v panju ni hrane, lahko dodamo ob gnezdo rezervne medene sate, ki smo jih jeseni vzeli iz medišča in jih shranili za nujno pomoč čebeljim družinam ob prvem spomladanskem pregledu. Če je dovolj toplo, lahko čebele v skrajnem primeru krmimo s toplo medeno sladkorno raztopino.

Jeseni smo čebeljim družinam na pod panja položili lepenko, na katero je pozimi padal voskovni drobir od pokrocev mednih celic, odmrle čebele in druga nesnaga. Drobir in mrtvice stresamo v posebno posodo, lepenko očistimo in jo še za nekaj tednov vložimo nazaj na pod panja. Zabeležimo si panje, v katerih je bilo izredno veliko mrtvih čebel, in tiste, v katerih ni

bilo skoraj nič mrtvic. Drobir in mrtvice nam lahko služijo za vzorec za veterinarski pregled, iz katerega ugotovijo čebelje bolezni, kot so varoza, pršica in nosema.

Pri pregledu bodo posebno zanimive čebelje družine, ki so nemirno prezimovale ali izletavale ob hladnem vremenu. Pri teh moramo ugotoviti zalogo hrane, ali sedijo združeno na satih ali so raztresene po vsem panju, ali močno šumijo in begajo s sata na sat. Taka čebelja družina je navadno brez matice. Natančneje jo pregledamo in seveda tudi sate v sredini panja. V sredi zimske gruče bo v tem času že nekaj pokrite zalege in če je ne najdemo in tudi ne najdemo matice, je družina brezmatična. Pomagamo ji tako, da odstranimo 4 ali 5 nezasedenih satov, družino damo na kraj panja in v izpraznjeni del panja dodamo rezervno čebeljo družino, ki smo jo prezimili na štirih ali več satih prašilčka. Pri čebeljih družinah, ki mirno sedijo v gruči na sredini panja, posedajo sredino gnezda in so živalne, ni nujno, da pregledamo vse sate in ugotavljamo zalego že pri prvem pregledu. Tem lahko zaupamo, da je vse v redu, da imajo zalego in da se v panju razvija novo življenje. Če smo le radovedni, potem izvlečemo krajni sat, ga položimo na kozico in nato z odmikom drugih satov pokukamo s strani, da vidimo zalego. Tak panj hitro uredimo, zapremo in zapažimo, da ne izgubi preveč toplote. Med pregledom bomo čebelje družine, ki so bile jeseni slabe in maloštevilne, pregledali in ugotovili, da so zdaj še šibkejše. Te ne morejo ogrevati velikega prostora in jim zmanjšamo prostornino na toliko satov, kolikor jih zasedajo. Druži-

nico preložimo na kraj panja, vložimo pregradno desko, ki mora biti enako velika kot sat, in nato prazen prostor zapolnimo z opažnim materialom, ki je lahko gumijasta pena, stiropor, morska goba, papir in tudi čiste cunje. S tem bomo slabotni družinici omogočili, da bo lažje ogrevala zdaj manjši prostor, da se v panju ne bo širila bolezen nosema, ki ima na nezasedenih satih ob gnezdu izredno dobre pogoje za razvoj. Kasneje bomo takim čebeljim družinam pomagali z zaleženimi in živalnimi sati iz rezervnih družin in jim omogočili, da bodo dosegle številčno moč drugih gospodarskih panjev.

Zgodilo se bo, da bomo našli mrtvo čebeljo družino, ki je umrla zaradi lakote, griže ali navzočnosti miši v panju. Take panje takoj izpraznimo; sate bomo spravili v zaprt, čebelam nedostopen prostor, panje ali panj očistili in zaprli žrela teh zdaj praznih panjev. Iz umrlih panjev lahko vzamemo drobir in mrtvice kot vzorec za veterinarski pregled, da se prepričamo, zakaj so umrle, če tega čebelar sam ne ugotovi. Če je na primer čebelja družina umrla zaradi lakote, je jasno, da je tega kriv čebelar sam, ker ji jeseni ni dal dovolj hrane za vso zimo.

Pri pregledu vsakega panja si zapišemo moč vsake čebelje družine. Zapišemo število ulic, ki jih čebele popolnoma zasedajo, količino hrane — medu in če je ugotovljena, zalega. Ni nujno, da beležimo in ugotavljamo pri prvem pregledu površino zalege. To bomo ugotavljali kasneje ob toplejših in daljših dnevih, ko se ne bo treba bati, da bi se zalega prehladila in zaradi tega odmrla.

OBVESTILO

Prosimo vse, ki so v letu 1984 odpovedali revijo Slovenski čebelar, a so prejeli prvo in drugo številko revije, da oba izvoda takoj vrnejo na naslov ZCDS, Cankarjeva 3, Ljubljana. V nasprotnem primeru bomo prisiljeni izterjati naročnino za leto 1984.

NEKAJ MISLI IN PODATKOV O VAROZI V SLOVENSKI IN HRVATSKI ISTRI

ANTON SEDMAK

Ni še dolgo, odkar je stopila v ospredje ta nadležna zajedavska čebelja bolezen, čebelarjem pa povzročila dovolj škode, dodatnih stroškov za zdravljenje in dela. S tem se ukvarja veliko čebelarskih strokovnjakov in čebelarjev doma in v svetu. Veliko je bilo že napisanega in storjenega za zatiranje varoe, vendar ne toliko, da bi se čebelarji lahko oddahnili in mirno zaspali. V čebeljem zajedavcu je še vedno nekaj skritega. Na trgu se pojavlja vedno več tujih in domačih zdravilnih preparatov različnih vrst po visokih cenah, pri katerih iščejo nekateri tudi masten zaslužek na račun čebelarstva in čebelarjev. Čebelarji pa zelo radi segajo po vsakem novem preparatu, ne glede na to, ali je njegova učinkovitost preverjena in tudi ne glede na njegovo ceno, če je le reklama dovolj prepričljiva. Na Slovenski obali in v hrvaški Istri so odkrili prvo varoo leto ali dve pozneje od prvih odkritij v Sloveniji, npr. na Kočevskem in Goriškem. Na začetku leta 1982 je bila okužba zajedavca po množičnih diagnostičnih pregledih še redka in majhna. Že istega leta na je-

sen smo se po nalogu veterinarske inšpekcije lotili plinjenja s starim folbexom, ker je bil pač takrat na razpolago in so ga priporočali. Proti varoi je bil delno učinkovit, po drugi strani pa je nastala škoda in posledice na čebeljih družinah, ker je pomrlo kasno na jesen nad 30 % matic. Družine so šle v zimo brezmatične. Na spomlad so bile oropane ali pa trotovske. Tri- do štirikratna dimljenja smo potem nadaljevali vsako pomlad in jesen z drugimi preparati, z varitanom in apiakaradimom in podkladali vložke. Jaz osebno nisem podkladal pri vseh, ampak samo pri določenem številu na stojišču ali v čebelnjaku zaradi kontrole. Ugotovil sem, da je apiakaradim umoril varoo in praktično med enimi in drugimi ne najdem razlike. Tudi biološki način zdravljenja z izrezovanjem pokrite trotovine na gradilnikih veliko pripomore k zatiranju varoze. To veliko čebelarjev tudi dela. Iz svojih izkušenj lahko trdim, da imajo tudi naravne klimatske razmere svoj vpliv na hitrejši ali počasnejši razvoj varoze. V slovenski in hrvaški Istri so določena območja, kjer se varoza zelo

Čebelnjak v Istri
na rožmarinovi
paši. Foto Oto Pri-
možič

hitro širi, na drugih pa veliko počasneje. Ob morju in ob reki Mirni, kjer je v toplem sušnem obdobju, ko izpareva voda, veliko več vlage, se varoza neverjetno naglo razvija in širi. Na tem območju je varoza v treh letih dosegla svoj vrhunec in v povprečju uničila približno 50 % čebeljih družin, kljub zdravljenju z domačimi dimnimi preparati. Zanimivo je, da so imeli vsi čebelarji na tem območju do meseca julija dobro razvite čebelje družine in po večini po dve točenji. Ob drugem točenju so nekateri pobirali iz panjev polne medene sate brez čebel. V plodišču pa je ostala od varoze luknjičasta zalega, s peščico mladih čebel ali brez njih. Podobnih posledic zaradi varoze na slovenski obali do zdaj še ni. Odstotek zajedavca pa se je v primerjavi z lanskim letom precej povečal. V ugodnih toplih sončnih dneh na Obali lahko plinimo tudi pozimi, decembra ali januarja. Nekateri so to že naredili. Varoza je ravno tako odpada-

la. Kakšni bodo učinki, bo pokazala pomlad.

Glavna in odločujoča meseca za razširjenost in razvoj zajedavca sta julij in avgust. Takrat čebelja zalega upada, varoa v zalegi pa se množi. Takrat se v čebelji zalegi vali že druga generacija, ki odhaja s čebeljo družino vred v zimo. Če ni takrat gozdne ali druge izdatne paše, bi bilo dobro po točenju pliniti in krmiti z beljakovinskimi dodatki, da čebele lahko izločajo sok in mleček za razširjanje zalege. Tako bi čebelji družini veliko pripomogli k zmanjšanju varoe.

Velika slabost našega društva, pa tudi čebelarjev, je v tem, da nimamo enotnega kriterija in načina zdravljenja. Na določenem zaokroženem območju izmenično uporabljajo različna sredstva in dimne preparate in v različnih časih. To pa zmanjšuje splošni učinek zdravljenja in zatiranja varoze, ker se zajedavci zanesljivo prenašajo s čebelami in troti iz panja v panj.

ČEBELA IN BARVA

IVAN ESENKO

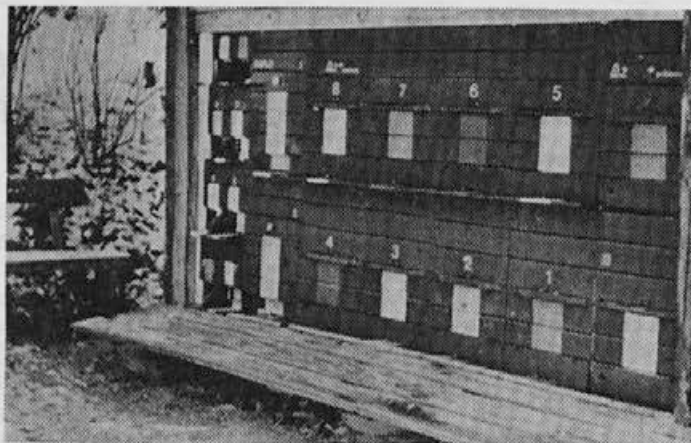
Čebelarstvo je panoga, kjer vozita teorija in praksa najtesneje skupaj. Vsak dober čebelar je znanstvenik v malem, saj mora obvladati osnove biologije, vzreje in patologije. Čebelar se spoprijema z okoljem, s čebeljo pašo ter s številnimi naravnimi pojavi, ki posredno ali neposredno vplivajo na čebelarstvo. Poznam mnogo čebelarjev, ki so strokovnjaki za posamezne smeri v čebelarstvu, toda pisanje jim ne gre od rok. Marsikateri pa so preskromni ali pa premolčeči, da bi svoje znanje in izkušnje prenesli na širši krog čebelarjev. Dobro poznati teorijo pomeni v čebelarstvu toliko kot uspešno čebelariti.

Ker je zima tista, ko čebelarji poleg drugih zimskih čebelarskih opravil

barvamo svoje panje, se nameravam v tem sestavku dotakniti ravno barv, saj igrajo v življenju čebel veliko vlogo. Često videm lično izdelane čebelnjake z novimi panji. Večina panjev v teh čebelnjakih ima obarvane samo osprednje, drugo je naraven les, zavarovan s prozornimi impregnacijskimi sredstvi. Res je, da je les lep in da daje pristen, naraven videz, toda pri tem nemalokrat pozabimo na čebele. Koncentracija družin na tako majhni površini, kot je ospredje čebelnjaka, verjetno ni najbolj naravna, zato se tudi lahko zgodi, da čebele često zgrešijo žrelo domačega panja in zaidejo v sosednjega. Izvedli so že nešteto poizkusov, ki so potrdili pomen barve v okolju na življenje čebele. Ugotovili so,

Dobro označeni panji in plemenilčki v čebelnjaku inž. Marjana Debelaka na Bledu. Foto M. Debelak

da se čebele tako kot na vonj dobro dresirajo tudi na barvo. Veliko vlogo pri orientaciji imajo barve pri vzreji matic. Praviloma morajo biti plemenilčki obarvani z barvami, vidnimi za čebelje oko (bela, rumena, modra in črna). Ker čebelje oko zaznava rdečo barvo kot črno, jo lahko prav tako uvrstimo v spisek čebeljih barv, se pravi barv, ki jih bomo uporabljali pri barvanju naših gospodarskih panjev, prašilčkov in plemenilčkov. Veliko vlogo pri orientaciji igra tudi vzorec barve in to, kako kakšno barvo upodobimo glede na drugo. Tako barvna slika plemenilčkov znatno vpliva na odstotek oploditve matic na kakem plemenišču in prav tako barva končnic AŽ panjev v čebelnjaku.

Pri vzreji matic se pogosto zgodi, da se šibka družinica preseli v plemenil-

ček, v katerem gospodarji močnejša. To se kaže tudi pri maticah, ki jih, ko se vračajo z orientacijskega ali snubitvenega preleta, često premami šum močnejših, bolj živalnih plemenilčkov, kjer najdejo pogubo. V tem primeru barva plemenilčka ne bo igrala večje vloge in edini nasvet zoper to je zrušiti slabiče.

Čebelarstvo je pestra dejavnost in živopisan čebelnjak v vrtu je najlepši okrasni objekt. Čebelnjak je ena redkih stvaritev v človekovem okolju, ki, pa naj bo še tako pisano poslikan, ne bo nikdar videti kot kič. Tako kot so poslikane panjske končnice prave ljudske umetnine in naša čebelarska dediščina, so v svojem času hkrati tudi odlično služile v pomoč čebelam pri vrnitvi v domači panj.

OBVESTILO

Čebelarsko društvo Ravne pri Šoštanju prosi vse prevaževalce čebel, ki bodo letos pripeljali čebele na pašo na območje naše čebelarske družine, da se zaradi razporeditve na stojišče pravočasno pisno prijavijo na naslov: Ivan Stropnik, Ravne 21, Šoštanj. Vsak čebelar, ki bo pripeljal čebele na pašo, mora imeti zdravstveno spričevalo za čebele.

ČD Ravne pri Šoštanju

USPEH DIMLJENJA ČEBELNIH DRUŽIN PROTI VAROZI

Pred dvema letoma so pri čebelarju, ki prevaža svoje čebele na razne paše, ugotovili varozo. Ker prezimuje čebele preko zime v Vidmu in deloma na Dolskem, so prišle v nevarnost tudi moje čebele, ki jih imam od marca do septembra na paši v Gradovljah in so oddaljene od njegovih čebel približno 1,5 do 3 km. Zato sem takoj prvo leto, ko sem izrezoval pokrito trotovsko zalego iz panjev, začel pregledovati žerke in trote iz pokrite zalege. Toda prvo leto nisem našel nobene varoe.

Lansko leto pa sem že v juniju ugotovil, da je varoa tudi že v mojem čebelnjaku, ko sem izrezoval pokrito trotovo zalego iz gradilnih satnikov. Našel sem jo na žerkah ali trotih v skoraj vseh panjih. Zato se je bilo treba pripraviti in odločiti, kako in s čim bom preganjal tega zajedavca na čebelah. Ponuja se že veliko zdravil, vendar do zdaj še ni takega, ki bi popolnoma uničil varoo v panju.

Ker sem imel že doma varitan, ki sem ga kupil leta 1982, in folbex VA, ki mi ga je prinesla hčerka iz Švice, sem se odločil, da bom plinil s tema dvema sredstvom za poskus. Poleg teh dveh sredstev pa mi je svetoval tov. Triler še paradichlorbenzol, s katerim uspešno preganja varoo iz svojih panjev. Dal mi je tudi zavitek teh tablet, katere se da na papir na dno panja, da tam izhlapeva, varoa pa pogine.

Dne 11. 9. 1983 sem pripeljal čebele z letnega stojišča domov in jih zložil v čebelnjak. Ko so se čebele po nekaj dneh spreletele in navadile na novo okolje, sem jih začel pregledovati. Pregledal sem družine in odvzel satovje iz medišča. S tem pregledom ugotovim, koliko satov zalege še imajo in koliko hrane potrebuje vsaka družina za pre-

zimljenje. Potem začnem čebele krmiti s sladkorno raztopino (0,71 vode na 1 kg sladkorja), tako da so čebele preskrbljene s hrano in pripravljene za zimo. Ko nastopi hladnejše vreme, jih je treba samo še zadelati.

Ker pa so matice ob krmljenju začele ponovno zalegati in ker plinjenje škoduje nepokriti zalegi (žerkam), sem moral s plinjenjem počakati, da je bila zalega po večini pokrita.

Tako sem se odločil, da bom 11. X. prvič plinil. V tem času pa je bila temperatura že zgodaj popoldne pod 10 stopinj C, ko se začnejo čebele stiskati v gručo. Po nasvetu tov. urednika Miheliča sem se odločil, da bom plinil dopoldne okoli 10. ure, ko čebele že lepo izletavajo. Na dno vseh panjev sem položil papir.

Plinjenje s folbexom VA je preprosto in lahko, saj listič prižgemo in obesimo zadaj v panj na mreži in panj zapremo. Pa tudi vstavljanje tablet paradichlorbenzola (12–15 tablet) na primerno posodo na papir pod satovje ni težko. Vse težje pa je plinjenje z varitanom, ki nič rad ne gori, če ni možne žerjavice. Zato sem najprej zakuril v pločevinasti posodi z drvini in ko je bila že žerjavica, stresel nanjo še bukovo oglje in kihal s pihalnikom, da se je močno razžarelo. Z močno žerjavico sem napolnil posodo kadilnika in nanjo stresel zdrobljeno tableto varitana. Tako sem puhal dim skozi žrelo v panj in takoj še zadaj v panj. Žrela pa sem takoj zamašil za približno 20 minut, nakar sem jih odmašil. Tako sem se s plinjenjem zamudil približno eno uro. Ko pa sem žrela odprl, so začele čebele lepo izletavati. Pozneje sem ugotovil, da so bile čebele razburjene in da so se napadale. Nisem pa mogel ugotoviti, kaj bi bilo temu

medex

Ljubljana, Jugoslavija

bilten

letnik X
leto 1984
številk 4

STANDARDIZACIJA OPREME V ČEBELARSTVU

IVAN ESENKO

Pred letom dni smo predstavniki ZČDS, hp Medex ter nekateri posamezni strokovnjaki s področja čebelarstva izdelali osnutek standardnega AŽ panja na deset satov. Pri izdelavi tega osnutka smo se dosledno držali neokrnjenosti zunanjih dimenzij in tudi znotraj panja nismo izvedli mnogo dopolnitev v načrtu, saj je alberti-žnidaršič že toliko izpopolnjen, da bi bil vsak dodatek v njem nepotreben. Standardizacija ima v tem primeru dva glavna namena:

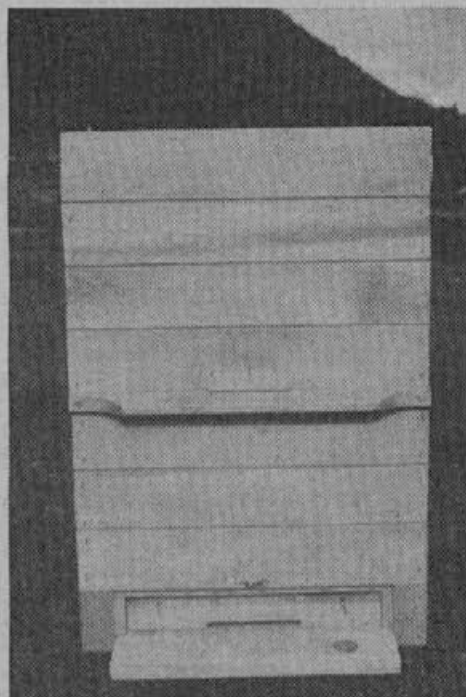
— dimenzionalna enovita izdelava AŽ panjev,

— vgraditev mreže za varoe, pri čemer smo upoštevali rezervni fond višinskih milimetrov (dvig satnikov v plodišču in medišču ter uvedbo paličaste matične rešetke čez vso površino panja).

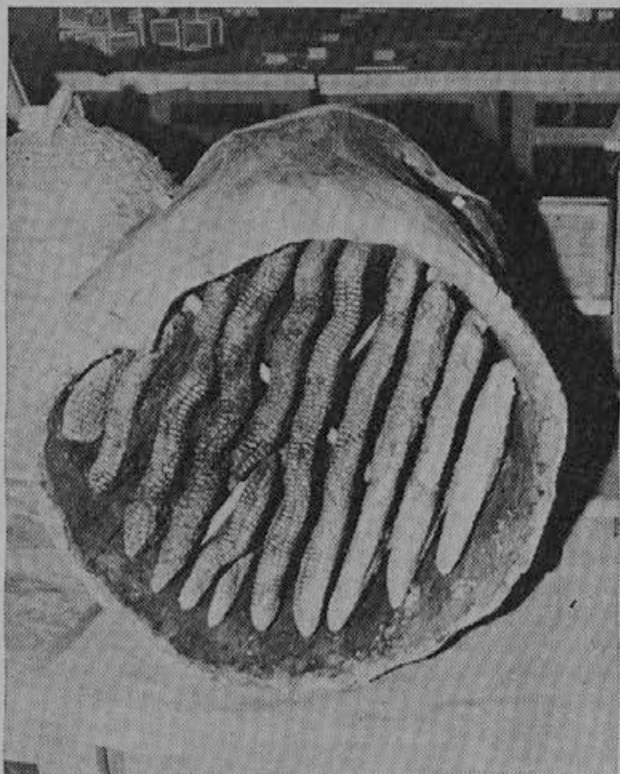
Pred nekaj meseci sem prejel iz Amerike paket z dvema dodatkoma LR panju. To sta dva vložka za med podnico in naklado, katerih zunanje dimenzije so enake zunanjim dimenzijam naklad LR panja. Ko sem vložka preizkusil na svojih LR panjih na domačem stojišču, sta se dimenzionalno popolnoma ujemala z nakladami mojih panjev. Vložka se nista izkazala samo s svojo funkcionalnostjo, temveč sta pokazala, da so moji LR panji enakih mer kot oni v ZDA.

Standardizacija ima zatorej širok pomen, mnogokrat mednaroden, kar potrjujejo zgornje vrstice.

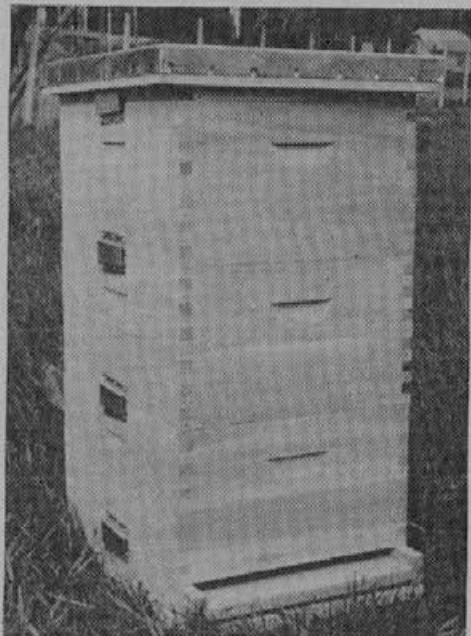
Hp Medex je znana kot dober izvoznik in ni zanemarljivo dejstvo, da se čebelarstva oprema čedalje bolj uveljavlja kot izvozno blago, kar je v današnjih časih, v časih iskanja konvertibilnega trga vsekakor dobrodošlo za naše gospodarstvo, ne samo za delovno organizacijo. Zahteve tujih kupcev so razen kvalitete in funkcionalnosti tudi enotne mere izdelkov. To je prvi

Standardni AŽ panj desetsatar

Pred nekaj desetletji so mnogi čebelarji na Štajerskem čebelarili v koših. Takrat standardizacija opreme še ni bila pomembna

Standardni LR panj

pogoj za uspešno ponudbo naše čebelarске opreme.

Zanimivo je, da je AŽ panj med vsemi panji, s katerimi sem se srečal v svetu, zastopan v najrazličnejših inačicah. Tako glede števila satov, višine satnikov in raznih dodatkov, medtem ko srečamo nakladni LR panj v vsem svetu v enoviti izdelavi. Nekateri dodatki in izpopolnitve na LR panju in nakladnem panju dimenzionalno ne vplivajo na panj. AŽ panj, kot panj z omejeno prostornino, je glede tega občutljivejši, kar dokazujejo različne velikosti našega AŽ panja.

Pestrost panjev na razmeroma majhnem prostoru se kaže tudi v ČSSR, sicer eni izmed vodilnih dežel na področju čebelarstva, posebno v genetiki čebel. V bistvu ima tam vsak kraj svoj panj, panji celo nosijo imena krajev, kjer jih uporabljajo. V največjem številu najdemo v ČSSR nakladne panje ter kombinirane nakladno-

listovne. Vse te številne oblike panjev povzročajo nemalo težav pri izdelavi panjev in satnic, saj, trgovsko gledano, predstavlja vsak tak panj posebno blago. Tudi panjski pribor, začenši pri panjskem nožu, se prilagaja panjskemu sistemu. Tudi točila za med morajo biti dimenzionalno prilagojena satnikom, kar je razvidno že iz izdelave čebelarskega repromateriala v DO hp Medex. V čebelarski trgovini namreč

prodajamo točila za AŽ, LR in DB satnike. Standardizacija pomeni toliko kot skupni jezik, nekako tako, kot če bi dal za primerjavo svet, na katerem vsi ljudje govorijo en jezik. Potem bi poklic prevajalec izumrl. Mor-da bo pa sklep tega sestavka povedal vse, kar je bilo zgoraj napisanega.

Standardizacija je pogoj za prenos znanja in tehnologije!

Pospeševalna služba

TRIETAŽNI AŽ PANJ

IVAN KRAJNC

Glavni direktor hp Medex tovariš Mižigoj nam je v Biltenu št. 2/84 povedal naslednje:

»Živimo v času gospodarskih kriz, ki pretresajo ves svet in prav v takšnem obdobju je potrebno, da še učinkoviteje gospodarimo na vseh področjih. Zato pričakujemo, da bodo tudi posamezni čebelarji s svojimi prispevki aktivno pomagali pri posodabljanju čebelarstva.«

Torej, ozrmo se malo, kako je po svetu in kako pri nas. Sodobno čebelarstvo po svetu ravna takole:

1. V panjih morajo biti močne družine z mnogo prostora;

2. Rezervni oddelek čebel ima enako število rezervnih čebeljih družin kakor proizvodni del panjev, ker je rentabilno čebelarjenje na med mogoče edino z enoletnimi maticami.

3. Rojenje preprečujemo z odvzemanjem vse pokrite zalege, s katero jačajo in delajo rezervne družine.

4. Z intenzivnimi prevozi čebel s paše na pašo stalno spodbujajo matice k zaleganju.

5. Plodišča so vse leto v dveh etažah, v katerih prezimujejo z 20 do 22 kg hrane.

Dalje v knjigi Panj in čebela, ki je amerišskemu čebelarju več kot dobremu verniku katekizem, navaja, da je za dobro prezimovanje čebel potrebno naslednje:

1. Matica mora biti odlična, s 27 do 30 tisoči čebel, katere zasedajo 20 Langstrotovih satnikov v dveh nakladah.

2. V gornji plodiščni nakladi mora biti nad zalego vsaj 45 funtov (tj. 22 kg) zim-ske zalege.

3. V spodnji nakladi plodišča mora biti poleg zalege še 15 do 30 funtov medu.

4. V obeh plodiščnih nakladah je potrebno 2000 cm² obnožine, kar ustreza 3 satom, polnih obnožine.

5. Spodnje žrelo mora biti napol odprto, a na gornji nakladi s prednje strani naj bo izvrtana luknja s premerom 1 cm odprta.

To so torej normativi, ki jih je dobesedno prevzela vsa elita čebelarjev po vsem svetu. Tudi naši Gorenjci in drugi čebelarji so poskušali z različnimi prikladami in podkladami naš AŽ panj razširiti in ga pripraviti, da bi se v njem čebele razvijale bolje kot do zdaj. Vendar je vse to le »Blažev žegen«. Matična rešetka že tako majhen panj še prepolovi. Saj znamo tudi v njem uspešno čebelariti, vendar nam ne prinaša ti-stega, kar bi želeli. Sam vse leto predstavljam pokrito zalego v medišča. Če tega v juliju in v zgodnji jeseni ne naredim, gorje meni in mojim čebelam! Spomladi in še prej, že v jeseni, imam šibke čebele. Na prvih pašah pa bere ni. V jeseni pa, kolikor več dražilno pitam manj je zalege v panjih, ker latice pri zaleganju ovija med, ki ga čebele nosijo nad zalego, tako da je ob koncu pitanja v panjih zaleženih le nekoliko satov, in to le v spodnji četrtini satov v zelo majhnem obsegu. Kaj storiti?

Predlagam, da AŽ panju dodamo še eno etažo in da začnemo čebelariti v plodiščih z dvema etažama. Panj naj bi bil osemstari in po želji z matično rešetko ali brez nje. Dalje, vse tri etaže se naj po želji ločijo druga od druge tako, da bi lahko v panju vsako leto vzgojili novo matico.

Tako reformiran panj mora obdržati vse karakteristike AŽ panja, v prvi vrsti pa mero sata, da bo čebelar lahko

sočasno uporabljal satje starih panjev v na novo izdelanih panjih.

Izdelavo panja je potrebno poenostaviti. Veranda panja naj odpade, ker je draga in ravno tam panj najprej odpove. Vsa tri žrela naj bodo enaka gornjemu žrelu dosedanjega AŽ panja, brez raznih loput, ki se krivijo in lomijo. Pregradne stene naj se skladiščijo na notranjosti vrat samega panja.

Tako reformiran panj bo zelo pripraven za prevaževalce avtobusarje in tiste, ki seljijo čebele na kontejnerjih. Panj je lahko izdelan iz lažjega materiala, kot npr. stiropor v kombinaciji z umetnimi ploščami, ki so poceni in jih je dovolj na tržišču.

Prototip panja naj bi napravil izkušen čebelar, ki je tudi mizar. Če bi Medex razpisal primerno nagrado, bi se jih najbrž precej odzvalo za izdelavo tega pa-

nja. Sam predlagam, da bi to verjetno najbolje opravil Viki Marvin iz Vogerskega pri Novi Gorici.

Sam sem pripravljen žrtvovati za ta poizkus izdelavo 10 panjev; verjamem pa da bodo tudi drugi čebelarji in Medex kaj storili za to. V dobi stabilizacije in velikega pomanjkanja hrane v svetu moramo tudi čebelarji več pridelati in bolje gospodariti. Prepričan sem, da gre tu za težke tone in velike denarje, ki jih še kako potrebujemo in jih leto za letom izgubljata posameznih in družba. Po svojih močeh poskušajmo z enakimi sredstvi izdelovati boljše panje. Nič na svetu ni tako dobro, da ne bi moglo biti še boljše. Starega ne smemo nič uničiti niti zavreči.

Prosim za moralno podporo vseh dobro mislečih čebelarjev, kooperantov in tudi od osebja Medexa!

PRIPIS UREDNIŠTVA

Na naš poziv v Biltenu hp Medex v 2. številki Slovenskega čebelarja, leto 1984, z naslovom »Čebelarji, Bilten je vaš — iz prakse za prakso« se je s svojimi prispevki javilo več naših organiziranih čebelarjev. Prispеле prispevke bomo skušali v zaporedju objaviti v Biltenu, seveda, ko nam bo to dopuščal prostor.

Objavljeni prispevek »Trietažni AŽ panj« izpod peresa tov. Ivana Kranjca prepuščamo vaši presoji in komentarju.

Urednik

BONI ZA POGONSKO GORIVO

Organizirane čebelarje hp Medexa obveščamo, da lahko pripadajoče bone za pogonsko gorivo (bencin, plinsko olje) za prvo in drugo četrtletje tekočega leta dvignejo v DE Kooperacija, hp Medex, Miklošičeva 30, Ljubljana vsak ponedeljek in sredo od 8. do 13. ure.

Obračun za pripadajoče bone bomo opravili na podlagi načrtovanih količin odaje medu, medu in matičnega mlečka v tekočem letu.

Za uveljavitev pravice do bonov mora čebelar predložiti:

- veljavno osebno izkaznico,
- prometno dovoljenje za prevozni čebelnjak ali osebni avto.

Prometno dovoljenje se lahko glasi tudi na ime zakonca našega organiziranega čebelarja.

Pripadajoče bone lahko v imenu našega organiziranega čebelarja dvigne njegov pooblaščenec na podlagi pisnega pooblastila organiziranega čebelarja ter ob predložitvi navedenih čebelarjevih dokumentov.

De Kooperacija
Boris Slavec

vzrok, ker so bile vznemirjene v vseh panjih. Drugi dan pa je bilo spet vse mirno.

Po približno 5 urah (16. ura), ko so čebele nehale izletavati, sem pobral papir iz panjev. Ker sem hotel ugotoviti, koliko mrtvic varoe je v vsakem panju po vsakem plinjenju, mi je bila v pomoč moja žena, ki je potrpežljivo gledala, iskala, štela s pomočjo povečevalnega stekla poginule varoe na papirju in število zapisovala v seznam, za vsak panj posebej. Plinil sem samo 3-krat, ker je bilo po 20. oktobru hladno vreme, da čebele niso več izletavale. Rezultati števila mrtvic varoe so zelo različni. Iz seznama je

razvidno, da je bilo najmanj mrtvic v panjih, plinjenih z varitanom. Nekaj boljši je rezultat v dveh panjih, v katera sem dal na dno panja paradiclorbezol. Zelo veliko pa je bilo mrtvic varoe v panjih, ki so bili plinjeni s folbexom VA. To se predvsem vidi v panjih spodnje vrste, kjer sem dvakrat plinil z varitanom in tretjič s folbexom VA.

Folbex VA je res zelo drag, vendar je z njim lahko delati in tudi učinek je dober. Zgubil nisem tudi nobene matice. Zato sem si že nabavil folbex VA, da bom ponovno plinil proti koncu februarja ali v marcu — odvisno od vremena.

TABELA O USPEHU PLINJENJA ČEBELNIH DRUŽIN

V čebelnjaku St. panja	St. matice	Pregled in stanje preko leta	Pridelek medu kg	Odrežani grad. sat	Plini dne, z			Skupaj mrtvic varoz	
					11. X. Var.	15. X. Var.	20. X. FVA		
I. spodnja vrsta	19	82	v redu, 7-krat pregl., prelegel	3	1	41	1	69	111
	49	82	7-krat pregledal, v redu	16	2	43	2	304	349
	50	82	7-krat pregledal, prelegel	8,50	4	70	15	399	484
	51	82	8-krat pregledal, v redu	13,50	3	3	71	334	408
	52	82	6-krat pregledal, v redu	15	3	10	24	171	205
	53	82	7-krat pregledal, v redu	18	4	11	35	260	306
	30	82	5-krat pregledal, v redu	7	2	86	22	114	222
						Var.	Var.	Var.	
II. druga vrsta	22	81	7-krat pregledal, prelegel	7,50	4	35	12	2	49
	54	82	8-krat pregl., slab, pomagal	12	3	12	22	3	37
	55	82	7-krat pregl., M. 2 a v medišču	11	1	10	50	16	76
	56	82	6-krat pregledal, v redu	12	3	4	1	7	12
	57	82	5-krat pregl., slab, dodal rez. dr.	12	2	40	11	65	116
	58	82	8-krat pregl., rojil — ušel	6	1	23	4	26	53
	23	81	6-krat pregledal, prelegel	9	2	162	9	12	183
16	82	5-krat pregl., slab, dodal rez. dr.	6	2	18	6	12	36	
III. zgornja vrsta					FVA	FVA	FVA		
	21	82	7-krat pregledal, prelegel	9	3	20	91	46	157
	25	82	5-krat pregledal, prelegel	10	2	79	156	91	326
	27	82	5-krat pregledal, v redu	11	4	128	104	49	281
	28	82	6-krat pregledal, v redu	16	3	154	148	66	368
	29	82	5-krat pregledal, v redu	15	3	173	182	90	445
III.					PCB	PCB	PCB		
	17	—	napravljen v septembru iz treh prašilčkov	0	0	69	81	39	189
	18	81	4-krat pregledal, v redu	7	1	115	105	2	222

SANACIJA HUDE GNILOBE ČEBELJE ZALEGE S PRETRESANJEM ČEBEL

LOJZE KASTELIC

Če najdemo med pregledovanjem čebel pri družini zaležen sat, na katerem so na spodnji strani pokrovcev nad zalego majhne temnejše pegice, je to znamenje, da se ličinka pod pokrovcem že razkrajaja in njena lepljiva, poltekoča snov prenika na pokrovec. Hkrati to pomeni, da je bila ličinka okužena z bakterijo *Bacillus larvae*, ki povzroča hudo gnilobo ali kugo čebelje zalege, pred dobrim mesecem dni. Okužba se je torej šele začela in sanacija s pretresanjem bo uspešna, če je drugače družina še živalna.

Če najdemo na zaleženem satu celice, pri katerih se je pokrovec pogreznil vanje, ponekod kar do polovice, je to znamenje, da se je ličinka pod pokrovcem že posušila in njeno krčenje vleče za seboj pokrovec celice. To nam pove, da se je bolezen že močno razmahnila. Sanacija se izplača le, če ima družina še dovolj čebel in dobro matico.

Če pa najdemo med celicami s pegicami in celicami z udrtim pokrovcem tudi že več praznih clic, ali, kakor pravimo, raztreseno zalego, pomeni, da so čebele mrtve in izsušene ličinke iz njih že odstranile. Največkrat se jim to niti ne posreči in tako ostane suh ostanek ličinke na dnu celice, kjer je komyaj opazen, vsebuje pa okrog dve in pol milijarde bakterij, ki so se že spremenile v izredno trdožive spore. Saniranje take družine se ponavadi več ne izplača in jo je najbolje izročiti žveplu in ognju.

Vidimo torej, da je za sanacijo nadvse pomembno, da odkrijemo bolezen pravočasno.

Panj, v katerem smo odkrili okužbo in ga določili za sanacijo, najprej osamimo, tako da ga do postopka več ne

odpiramo. Dan pred začetkom sanacije nakrmimo vse čebele v čebelnjaku s sladkorno raztopino, ki smo ji primesili manjšo količino antibiotika ali sulfonamida.

Naslednji dan pripravimo prazen, rakužen panj, ki smo ga poprej opremili s satnicami. Proti večeru, ko se večina čebel vrne domov, odstranimo okuženi panj iz skladnice in na njegovo mesto postavimo nov, prazen, katerega smo pripravili. Pred njegovo žrelo razprostremo kos kartona, za njim v čebelnjaku pa pogrnamo tla s časopisnim papirjem. Panj zatem odpremo pri žrelu. Zadaj namestimo sipalnik. Pripravimo si še starejše omelce ali gosjo perut, kar bomo po delu lahko brez škode sežgali.

Okuženi panj s čebelami si namestimo v čebelnjaku tako, da nam bo čimbolj pri roki. Delo okrog tega panja opravljamo v rokavicah, ki jih bomo pozneje sežgali, ali pa prijemljemo stvari, zlasti sate, s koščki papirja, ki morajo po delu prav tako končati v ognju. Čebele v panju najprej dobro zadimimo skozi okence in malo počakamo, da se umirijo. Zatem odstranimo okence in začnemo vleči ven sate. Vsak izvlečeni sat najprej ometemo v sipalnik, zatem pa temeljito pregledamo. Če najdemo na njem le eno zaleženo celico, ga damo v poseben zaboj, katerega moramo s satjem vred takoj po delu sežgati ali zakopati vsaj 80 cm globoko v zemljo.

Sate pa, ki niso zaleženi, dajemo v drug zaboj. Pozneje jih iztočimo in čimprej prekuhamo z daljšim kuhanjem v vosek. Satnike sežgemo, iztočeni med pa uporabimo za prehrano ljudi. V nobenem primeru ne smemo nameniti takega medu za hranjenje čebel niti ne smemo pustiti iztočenih

satov, da bi jih našle in oblizovale čebele.

Opisani postopek velja za panje v skladanicah in čebelnjakih. Pri stожakih ometamo čebele v novi panj spredaj. Sicer pa moramo tudi pri teh panjih namestiti pred žrelo večji karton, okolico obeh panjev pa pregrniti s časopisnim papirjem.

Ko je ometanje satov končano, počakamo, da se vse čebele sprašijo v novi panj in tam kolikor toliko umirijo. Zatem pobereмо časopisni papir in karton ter ga takoj sežgemo. Kot rečeno, sežgemo tudi koščke papirja in rokavice, s katerimi smo prijemali sate, in omelece.

Drug pribor, ki smo ga uporabljali pri delu, ožgemo s spajalnikom, kar pa ognja ne prenese, prekuhamo z daljšim kuhanjem. Posebno temeljito ožgemo s spajalnikom izpraznjeni panj. Vsa notranjost panja z okenci in pregradno desko vred mora od ognja lepo porumeneti. Če imamo matično rešetko iz lahko topljivega materiala, moramo seveda to upoštevati. Ker se kljub pazljivosti nekateri skriti kotički panja lahko izognejo ognju, priporočajo nekateri tale postopek: V prazen panj vstavimo na dno večjo kepo zmečkanega časopisnega papirja. Kepo zažgemo, panj pa neprepustno zapremo. Ko zažgani papir v tako zaprtem panju porabi ves kisik, ugas-

ne. Pred tem pa se notranjost panja tako segreje, da puhti iz njega vročina tudi skozi najmanjše reže. To zadostuje, da uniči spore tudi v takih režah, ki jih plamen spajalnika ne doseže.

Ometene čebele v novem domu so s tem rešene okužbe okrog sebe, niso se pa še otresele spor, ki so jih prinesle s seboj v mednih golšah. Kot vemo, planejo ob vsakem razburjenju čebele najprej po medu. In ker je med v okuženem panju tudi okužen, porabi z medom večje ali manjše število spor, medtem ko jih razburjamo z ometanjem. Seveda bi bile te spore potencialna nevarnost za okužbo v novem domu, če bi vsebino medne golše uporabili za hrano zalegi.

Da se to ne bi zgodilo, mora preteči toliko časa, da se vsebina medne golše, ki je v našem primeru okuženi med, pretoči v čebelni želodček in tam porabi za hrano čebeli. Prav toliko časa pa preteče, preden zgradijo čebele v novem domu satovje in preden se v tem satovju izležejo prve ličinke. Zato ni potrebno čebel v novem domu nositi najprej za določen čas v klet, kot to priporočajo nekateri in kakor so to delali naši predniki.

Za vsak primer pa je priporočljivo, da nakrmimo čebele v novem domu še dvakrat s hrano, ki smo ji dodali 1 gram antibiotika ali sulfonamida na panj. Hranimo sedmi in štirinajsti dan po pretresanju.

Pripis uredništva: V zadnjem času (jeseni 1983) je v Sloveniji in tudi v Jugoslaviji večje število čebelnjakov, ki so okuženi z hudo gnilobo čebelje zalege. Prav zaradi tega smo se odločili za objavo gornjega članka, čeprav obvezno strokovno navodilo, o ukrepih za zdravljenje gnilobe RVU, ne predvideva sanacije gnilobe s pretresanjem čebel. Opisani postopek je lahko učinkovit preventivni veterinarsko-sanitarni ukrep za družine, ki so bile v okuženem čebelnjaku. Seveda se moramo za opisan način preventivnega pretresanja dogovoriti z veterinarsko službo.

Uredništvo

GRADILNI SAT V AŽ DEVET- IN DESETSATARJU

Za AŽ panj na devet satov računamo, da je premajhen za dobre paše, katerih je resda premalo. Prostor med okenci in vratci predstavlja približno eno četrtno neizkoriščenega panja ali prostora v njem. S temi vrsticami nameravam še mnogim, ki čebelarijo z devetsatarji, opisati, kako sem izkoristil ta prostor.

Računamo, da ima družina spomladi nekaj kilogramov zaloge, bodisi kot venec na satih nad zalogo ali kot polne medene sate ob gnezdu. V ugodni pomladi nanesejo čebele obilo obnožine in z njo založe en sat ali dva.

Če odštejemo medeno in z obnožino zaneseno satje, pridemo do zanesljive ugotovitve, da matici manjka prostora za zaleganje, posebno spomladi.

Do te ugotovitve sva prišla s pokojnim očetom pred dvajsetimi leti. Bilo je v maju v Rajndolu, kjer imamo čebelnjak za 114 panjev. Nekega dne sva obiskala čebele; bile so močne, pa je očetu nekaj šinilo v glavo. Močnejšim družinam sva odkrila odeje in odvezla spodnja, plodiščna okenca. Tako so družine dobile za eno četrtno več pro-

stora. Po enem tednu sva imela kaj videti. Družine z mladimi maticami, ki niso nameravale rojiti, so zgradile novo satje od satov do vrata in ga napolnile z medom. Druge družine, ki jih je bilo že zajelo rojilno razpoloženje, so zasedle dodani prostor in sedele na roj. Ta izkušnja in razmišljanje sta mi odkrila, da pripada ta prostor čebelam in da jim je treba dati dostop vanj in s tem povečati njihov življenjski prostor.

Rabljene satnike sem skrajšal na takšno dolžino, da so se prilegli povprek zadaj za plodiščem. Prvi je bil gradilni sat, drugi normalen. V ta namen je potrebno napraviti kovinsko razstojišče satov. Za zadaj dodana sata napravimo pločevinaste sponke, da drže sata v pravilnem razmiku. Pod sate položimo na podnico dve letvici, da držita dodana sata na isti višini, kot so drugi sati.

S primerno letvico podaljšamo matici no rešetko. Na okencu odstranimo kljukice in panj je povečan. Za zdaj imam povečana samo plodišča, povečanje medišč pa bi terjalo še manj priprav.

STARI ČEBELJNAKI

Pred leti se je pojavil v Slovenskem čebelarju poziv zdaj že pokojnega Ivana Raka iz Savinjske doline, naj bi začeli zbirati posnetke slovenskih čebelnjakov. Mnogi stari čebelnjaki so bili že močno načeti in bati se je bilo, da bi izginili. Kolkor mi je znano, na omenjeni poziv ni bilo odmeva, zato sem se pred dvema letoma te tematike lotil sam. Prekrižaril sem Slovenijo od severa do juga, od vzhoda do zahoda in fotografiral več kot sto tipičnih čebelnjakov, starih in novih, majhnih in velikih, lesenih in zidanih. Pogosto sem slikal razen čebelnjakov tudi del oko-

lice, saj me je zanimalo med drugim, kako so naši čebelnjaki vraščeni v slovensko pokrajino in koliko jo s svojo pojavnostjo plemenitijo.

Danes predstavljam našim bralcem več kot 80 let star čebelnjak iz vasi Gobjače v Vipavski dolini. Zidan je iz kamna, kakor so bila tedaj zidana skoraj vsa stanovanjska in gospodarska poslopja na Primorskem. Skoraj 50 let je bil prazen. Streha se je že pred leti pogreznila in vse je kazalo, da bo zob časa nekdanj mogočne zidove spremenil v kup ruševin. Toda usoda je hotela drugače. Lastnik čebelnjaka sicer ni

čebelar, toda njegov petnajstletni sin Karlo Cigoj, ki hodi v osnovno šolo v Dobravljah in je član tamkajšnjega čebelarskega krožka, je vzljubil čebele in si nabavil nekaj panjev. Očetu je bila sinova odločitev, da postane čebelar, tako všeč, da je obnovil razdrapano streho in jo pokril s korci. Zdaj je treba čebelnjak samo še napolniti z ži-

vopisanimi panji in spet bo pred njim živahno, kakor je bilo pred mnogo desetletji.

Naj omenim še to, da se je v hiši št. 9 na Gojačah, h kateri pripada opisani čebelnjak, rodil znani goriški čebelar in sodelavec naše revije tov. Lojze Ličen.

Franc Šivic

ZANIMANJE ZA NAŠE ČEBELARSTVO

DUŠAN MEDVED

Čebelarji, ki pridejo iz drugih dežel k nam na obisk, vedo vsaj nekaj o nas. Več ali manj vsak ve, da je tu domovina Antona Janše, da so tu marljivi vzrejevalci matic iz roda v rod skrbeli za kranjsko čebelo, da je pri nas topleje kot v severnih deželah, pa bi zato — po njihovem — morale čebele bolje uspevati. Zadnje čase jih najbolj zanima varoa. Vedeli so, da jo imamo, čakali so, kaj bomo ukrenili in kdaj pride še k njim. Predvsem so jo želeli videti živo in to na mestu samem.

S tem namenom, pa tudi zato, da se z nami osebno spoznajo, so v preteklem letu prihajale k nam prave množice čebelarjev iz sosednih dežel.

Prvi je že 20. aprila 1983 prispel moj znanec Sebastian Zingerle, podpredsednik deželne čebelarske zveze Gornjega Poadižja iz Italije. Spremljal ga je čebelar prof. Paul Zelger. Ogledala sta si Bukovškovo čebelarstvo, zgledno prevozno čebelarstvo Toneta Mikliča na Barju in Ivana Kranjca v Marezigah. Posebno pozornost so namenili ogledu čebel na repičini paši v dolini Mirne in njeni okolici. Pri obhodu je dajal pojasnila znani čebelar Tone Sedmak, ki dobro govori italijansko. Dne 30. aprila sta prišla dva avtobusa čebelarjev iz Linza, ki so si ogledali Bukovškovo čebelarstvo. Mr. Javornik jim je dajal strokovna pojasnila v zvezi z varoo. In

Čebelarji iz Westfalije na obisku v Radovljici

pri Bukovšku so jo mnogi prvič videli živo. Nato so si ogledali še vzrejni center ZČDS v Ljubljani. Že kmalu nato so 20. maja prišli južnotirolski čebelarji z dvema avtobusoma. Vodil jih je predsednik Ausserer. Ogledali so si Bukovškovo čebelarstvo in vzrejni center ZČDS, kjer jih je sprejel prof. Mihelič in jim dal vsa zaželeno pojasnila. Naslednji dan jih je Tone Sedmak vodil na akacijevo pašo v dolino Rižane pri Koprju. Nato so si ogledali več istrskih čebelnjakov, zvečer pa so v Momjanu skupno z domačimi čebelarji veselo rajali kasno v noč. Navzoči so bili tudi čebelarji z Reke.

V juniju se je v Savudriji pojavil star znanec, čebelar Helmut Schlabach

iz Siegna, sicer predavatelj na tamkajšnji univerzi. Bil je v Istri na dopustu. S seboj je imel skupino čebelarjev iz pokrajine Siegerland, ki so marljivo ogledovali varoo. Precej smo po večerih razpravljali o čebelarstvu, varoi, tehnologiji in podobnem.

Osmega avgusta 1983 je prišlo 50 čebelarjev iz pokrajine Westfalija-Lippe pod vodstvom Rudolfa Zensesa iz Dortmunda. Za 8 dni so se nastanili na Bledu. Radovljiški in blejski čebelarji so jih zelo lepo sprejeli. Ker sem dobil v roke njihovo poročilo o obisku v Jugoslaviji, bom predlagal uredniku, da ga v prevodu objavi. Res je zanimivo. V največji vročini, ko se je v Istri komaj še dihalo, so prišli na obisk naši znanci od Cibe-Geigy iz Švice.

Čebelarji iz Kremisa na Donavi na mojem stojišču nakladnih panjev v Savudriji

Bili so dr. J. Bachmann s komercialnim vodjem Petrom Boeschom in jugoslovanskim predstavnikom Pavlom Devom.

Ne glede na vročino smo pregledovali družine, varoo v trotovskih celicah in precej razpravljali. Nato sem pričeval g. Boescha, da je cena folbexa VA previsoka in zato nedostopna našim čebelarjem. Pa se ni dal ugnati. Rekel je, da folbex VA ni predrag, le naš med da je, glede na cene drugod po Evropi, veliko prepoceni. Vendar je končno le dal upati, da bo v letu 1984 precej cenejši. Medtem bodo pokrili nekaj stroškov raziskovalnega dela.

Petnajstega avgusta so prišli čebelarji iz Kremisa na Donavi. Bilo jih je poln avtobus, vodil pa jih je predsednik prof. Leeb. Nastanili so se v Postojni, si ogledali Jamo, Lipico in Miramar.

S prof. Geissom, rektorjem univerze v Regensburgu, sva se spoznala v Umagu. Kmalu sva se spoprijateljila, saj je vnet čebelar. Ob večerih so tekli zanimivi pogovori. Verjetno ga je čebelarjenje v Sredozemlju zelo prevzelo. Rekel mi je: »To morajo naši čebelarji kmalu videti.« In res, že 3. septembra je pripeljal poln avtobus regensburških čebelarjev v moj amfiteater. Sodim, da je bila večina predavateljev tamkajšnje univeze. Njihova vprašanja so na to jasno kazala.

Ob koncu sezone so prišli na krajši obisk v Savudrijo še domači čebelarji iz drugične Ljubljana-Barje pod vodstvom predsednika Javornika. Z mno-

gimi se že od prej poznamo. Bili smo jih veseli in z ženo sva jim rade volje pokazala vse, kar so želeli videti. S predsednikom tržaških čebelarjev se često srečujeva, sedaj bolj v Jugoslaviji. Imamo dobre stike in stalno izmenjavamo izkušnje.

Čutim dolžnost, da se zahvalim vsem prizadevnim čebelarjem za sodelovanje. S svojim delom so veliko prispevali k uspešnemu poteku obiskov. Kljub skrčenemu prostoru je treba navesti vsaj glavne, in sicer: družine Bukovšek, Miklič, Sedmak, Kranjc, čebelarje iz Buj in čebelarstvo vodstvo z Reke, tov. Globočnika, ing. Blaževića, ing. Debelaka in prof. Gabrovo iz Radovljice-Bleda. Posebna zahvala gre mr. Javorniku in prof. Miheliču za njun strokovni prispevek, pa tudi tov. Zupetu za njegovo skrb. In še mnogim drugim! Mislím, da smo opravili koristno delo. Čebelarji iz drugih dežel so se na svoje oči prepričali, kaj znamo, kako delamo in kako ukrepamo. Mislím, da niso odnesli slabih vtisov. Ob koncu moram povedati, da so šli stroški v njihovo breme. Bilo jim je popolnoma jasno, da jih naše organizacije ne zmorejo. S te strani ni bilo nobenih težav.

Na obisku je bilo še veliko posameznih čebelarjev iz vse Evrope. Pogovori z njimi so bili zanimivi. Vse razumejo, samo tega ne, kako nam še vedno uspeva — kljub boljši paši od njihove — med še vedno uvažati. Mislijo, da bi ga morali izvažati. In to naj bo naš cilj.

MALI OGLASI

IZDELUJEM vse vrste mrež z vložki za lovljenje varoe za vse tipe panjev. Pri uničevanju varoe z dimnimi sredstvi so mrežasti vložki izredno pomembni, ker se varoe, ki so samo omamljene, prilepijo na papir ali pločevino, namazano z vazelinom, ki je pod mrežo. Zavedajmo se, da je varoo potrebno nenehno uničevati. Vložke naročite pri Otu Primožiču, Prebold 39, Prebold.

PRODAM prikolico za osebni avto, posebej predelano za prevoz 12 AŽ panjev desetsatarjev. Prikolica ima dve osi, ki sta blizu skupaj, in pritrjeno streho. Rudi Brajdih, Ulica 25. maja št. 81, Rožna dolina, 65000 Nova Gorica, tel. 065-26 068.

ČEBELARSKI KROŽKI

Čebelarskih krožkov je po naših šolah čedalje več. Trenutno jih imamo v evidenci približno 140; žal pa ta evidenca ni popolna, ker mnogi krožki ne prijavljajo svojega delovanja pri Zvezi čebelarskih društev. Krožki delujejo različno uspešno, vendar v glavnem le dosegajo svoje smotre. Ti so:

— vzgajati bodoče mlade čebelarje, ki bodo lahko dostojno zamenjali starejše;

— vzgajati kultivirane porabnike vseh čebeljih pridelkov, za katere vemo, da so pri nas še premalo cenjeni;

— privzgajati v otrocih pravičen odnos do okolja in jim privzgajati spoštovanje do čistega okolja, ki je edino primerno za življenje tako človeka kot čebele.

Seveda bi lahko našteali še celo vrsto smotrov, vendar mislimo, da smo osnovno bistvo zajeli.

Krožki delujejo po šolah po vsej Sloveniji. Večina krožkov ima tudi svoje čebele in z njimi poizkušajo gospodariti ter se ob njih praktično učijo. Čeprav ni nujno, da bi imeli krožki svoje lastne čebelnjake, pa je nujen stik z živimi čebelami, ker prav praktično delo mlade najbolj priteguje. Mnogo krožkov praktično deluje v čebelnjakih bližnjih čebelarjev ali njihovih mentorjev. Seveda pa morajo krožki imeti za praktično delo tudi ustrezno opremo. To lahko nabavi šola ali pa jim jo priskrbi čebelarska družina. Ob prošnjah za pomoč krožkom ima naše največje podjetje za promet in izdelavo čebelarskih potrebščin Medex zelo velik posluš. Tako je zgradil že več šolskih čebelnjakov in opremil več krožkov. Vsekakor se pri Medexu zavedajo, da s tem investirajo v svoje bodoče kooperante in pridelovalce čebeljih pridelkov.

Za potrebe krožkov smo pri Zvezi čebelarskih društev izdali tudi posebno knjižico: Priročnik za čebelarske začetnike. Knjižica je urejena po poglavjih za sestanke krožkarjev, je tudi dovolj bogato ilustrirana in zajema toliko snovi, da lahko po končanem obravnavanju knjižice že začnemo ob pomoči mentorja dokaj uspešno čebelariti. Seveda pa lahko krožki uporabljajo tudi drugo literaturo.

Osrednja akcija mladih čebelarjev je vsakoletno, letos že sedmo srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev. Na to srečanje želimo pritegniti čim več krožkov. Izkušnje preteklih let kažejo, da se mladi čebelarji na to prireditvev zelo aktivno in prizadevno pripravljajo. Srečanje je vsako leto v drugem kraju; praviloma izbiramo področja, kjer je krožkov manj ali jih sploh ni in tako poizkušamo spodbuditi interes za to dejavnost. Letos bo srečanje in tekmovanje mladih v Kopru. Mladi si bodo lahko ogledali znamenitosti tega mesta, čebelarsko razstavo in seveda bodo tudi tekmovali.

Tekmujejo s testi. Vprašanja obsegajo snov iz Priročnika za čebelarske začetnike in iz Kataloga potrebščin za čebelarje, ki ga izdaja Medex. Vsak krožek, razen domačina, lahko sodeluje v eni kategoriji tekmovalcev z eno ekipo. Tekmovalci so razdeljeni v tri kategorije:

— nižja skupina — učenci I. do IV. razreda osnovne šole,

— srednja skupina — učenci V. do VIII. razreda osnovne šole,

— višja skupina — učenci usmerjenega izobraževanja.

Vsaka ekipa ima dva člana. Krožkarji lahko sodelujejo in tekmujejo v višji skupini, kakor praviloma sodijo, ne morejo pa tekmovali v nižji.

Za reševanje testov imajo na razpolago dovolj časa, pri rezultatih pa se čas ne upošteva. Če bodo ekipe dosegle za prva mesta enako število točk, bomo poskrbeli za dodatna vprašanja. Seveda bomo tudi letos, tako kot na vseh srečanjih in tekmovanjih, poskrbeli za primerne nagrade.

Vzporedno s srečanjem in tekmovanjem bo potekalo tudi posvetovanje mentorjev. Mentorji na tem posvetovanju poročajo o svojem delu in izmenjujejo izkušnje ter načrtujejo tudi delo za naprej.

Do zdaj smo že večkrat govorili tudi o tem, da bi podobna srečanja in tekmovanja pripravili tudi po posameznih regijah in v manjšem obsegu. Letošnja regijska posvetovanja mentorjev so pokazala, da to na vseh regijah ni mogoče, vendar bi bilo prav, če bi se mentorji na posameznih območjih vendarle odločili za organizacijo takega tekmovanja. Pridobljene izkušnje bodo koristile tudi drugim.

Zelo si prizadevamo, da bi čim prej za krožke priskrbeli tudi ustrezne učne pripomočke. Na razpolago imamo že zbirko diapozitivov, ki lahko krožkom izredno pomaga. Poizkusili pa bomo v prihodnje oskrbeti še več pomagal.

Pri tem lahko povemo tudi, da najbolje delujejo krožki tam, kjer nad njihovim delom in njihovimi sredstvi bdijo čebelarke organizacije. Mnoge čebelarke organizacije so priskrbele krožkom tudi ustrezne pripomočke. Praktično lahko rečemo, da krožek brez aktivne pomoči in sodelovanja čebelarke organizacije ne more delovati. Najbrž bi bilo idealno, če bi imeli krožek na vsaki šoli, vendar bi bili lahko zelo zadovoljni, če bi vsaka čebelarska družina imela na šoli svoj krožek.

Mentorji krožkov so za svoje delo ponekod nagrajevani kot zunanji sodelavci šol, ponekod jih nagrajujejo čebelarke družine, mnogi pa — teh je največ — delujejo v svojih krožkih povsem volontersko in za svoje delo niso nagrajeni; največkrat ne dobijo za svoje delo tudi nobenega priznanja. Vsekakor se moramo za tako razširjeno mrežo krožkov, na katero smo v Sloveniji lahko upravičeno ponosni, zahvaliti predvsem nesebičnim entuziastom, ki so to dejavnost začeli.

Nad delom krožkov bdi in ga usmerja ter jim po svojih skromnih možnostih tudi pomaga komisija za čebelarski naraščaj pri Zvezi čebelarskih društev Slovenije.

PREDSTAVLJAMO ČEBELARSKI KROŽEK IN ČEBELNJAK OSNOVNE ŠOLE MIHAJLA ROSTOHARJA V KRŠKEM

MINKA ZUPANČIČ

Odlika tega krožka je zlasti v tem, da je v delovanje krožka vključen ves šolski kolektiv, da so čebelnjak v celoti izdelali in postavili učenci te šole pri tehničnem pouku ob strokovnem vodstvu vzgojiteljev in mentorja krožka, in to ob zelo skromni finančni pomoči, da že sestavljajo in pleskajo nove panje za razširitev šolskega čebelarjenja in pripravljajo prašilčke za osnovo samostojnega čebelarjenja učencev te šole.

Objavljamo poročilo krožka, na občnem zboru čebelarskega društva Krško, dne 18. 12. 1983.

»Čebelarski krožek na osnovni šoli dr. Mihajla Rostoharja Krško v šolskem letu 1983/84 nadaljuje delo po zastavljenem načrtu. Delati smo pričeli v oktobru. H krožku se zberemo vsako sredo, sedmo šolsko uro. Krožek obiskuje 16 učencev.

Leto 1983 je bilo za nas, ki sodelujemo pri krožku, zelo plodno.

Ob svečani otvoritvi čebelnjaka čebelarskega krožka

V mesecu maju 1983 smo odprli nov čebelnjak s šestimi panji. Člani čebelarskega društva Krško so nam podarili štiri čebelje družine na satju. Ob odprtju čebelnjaka smo pripravili kulturni program. Isti dan smo se udeležili občinskega tekmovanja mladih čebelarjev in zasedli tretje mesto. Za nagrado smo dobili knjige in diapozitive o čebelarstvu.

Drugi veliki praznik za nas mlade krožkarje je bil dan, ko smo prvič točili med. Akacijev med smo točili v juniju iz dveh panjev in natočili 31 kg. Drugo točenje smo imeli v juliju. Skupaj smo v tem letu pridelali 129 kg medu. Nekaj medu smo oddali šoli za šolske malice, v zameno pa smo dobili sladkor, s katerim smo v jeseni krmili čebele. Ostali med smo prodali, nekaj na drobno, nekaj Medexu. Denar smo naložili v pionirski hranilnici na naši šoli in ga bomo porabili za potrebe

krožka in za vzdrževanje čebelnjaka.

Pri krožku smo s tovarišem mentorjem napravili umeten roj. Tako imamo zdaj pet čebeljih družin.

Ker je čebele ogrozila bolezen, smo tudi v našem čebelnjaku zdravili čebele proti varoi. Pod nadzorstvom čebelarkega preglednika smo čebele dimili trikrat. S tem smo zmanjšali okuženost z zajedavcem na najmanjšo možno mero.

Načrtujemo napredek našega čebelarstva. Spomladi bomo pridobili eno gospodarsko in štiri rezervne družine.

Za vso pomoč, ki nam jo je dalo vaše društvo, občinska čebelarska zveza in podjetje Medex, smo zelo hvaležni in obljublamo, da se bomo potrudili in dosegli še večje uspehe.

Člani čebelarkega krožka
na OŠ dr. Mihajha Rostoharja
Krško«

**VABILO NA XXXIII. REDNO LETNO SKUPŠČINO —
OBČNI ZBOR — ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV
SLOVENIJE**

NA PODLAGI 22. ČLENA PRAVIL ZČDS IN SKLEPA IO ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE Z DNE 25. 2. 1984 SKLICUJEM 33. REDNO LETNO SKUPŠČINO — OBČNI ZBOR — ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE, KI BO V SOBOTO 21. APRILA 1984 OB DEVETI URI V VELIKI DVORANI DSSS OBČINSKIH SIS ZDRAVSTVENEGA VARSTVA V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA 24.

Prosimo, da delegati v skladu s pravili ZČDS prinesejo s seboj poverilnice o statusu delegata.

Delegati so prejeli na podlagi 23. člena pravil ZČDS vabilo z dnevnim redom in gradivom 30 dni pred sklicem skupščine. XXXIII. redna skupščina bo volilna, dnevni red bo kot navadno. Vabimo tudi čebelarje, ki niso delegati, da se skupščine ZČDS udeležijo.

Predsednik ZČDS
Andrej Petelin

POROČILO Z DEVETE SEJE IO ZČDS

Seja je bila v prostorih ZČDS v soboto 25. 2. 1984. Ko so odobrili dnevni red, so skupno z zapisnikom potrdili tudi sklepe zadnje seje. Večina sklepov je tudi uresničenih. Pod drugo točko dnevnega reda je IO odlikoval z redom Antona Janše I. stopnje ČD Radovljica in štirinajst posameznih zaslužnih čebelarjev.

Sprejeli so tudi zaključni račun ZČDS za leto 1983. Skupni prihodek je v letu 1983 znašal 4,831.110,35 din, skupni stroški pa so bili 4,471.989,25 dinarjev. Presežek prihodkov v višini 89.121,10 din so prenesli na tiskovni sklad in sklad skupne porabe.

Sprejeli so tudi sklep, da bo 33. skupščina ZČDS v soboto, 21. 4. 1984 v Ljubljani, dnevni red skupščine in gradivo za skupščino. Finančni načrt za leto 1984 so dopolnili s predlogom,

da bodo 70.000 din namenili za postavitev obeležja PP Glavarju pri Kmečkem muzeju na Veseli gori pri Šentrupertu na Dolenjskem. Glede višine članarine v letu 1985 so sklenili, da bodo predlagali skupščini ZČDS, naj pooblasti IO, da konec leta določi višino članarine, ko bodo znani podatki o povečanju stroškov. IO je razpravljal tudi o osnutku pravilnika o skladu Petra Pavla Glavarja in ga sprejel. Predsednik Andrej Petelin je nato poročal o izdelavi dolgoročnega načrta za razvoj slovenskega čebelarstva do leta 2000. Člani so se strinjali z osnutkom načrta.

Razpravljali so tudi o proslavi 200-letnice smrti PP Glavarja. ZČDS bo poravnala stroške spominske plošče in delno stroške posebne spominske publikacije. Proslavo in posebno spo-

minsko sobo v Kmečkem muzeju na Veseli gori pa bodo pripravili čebelarji iz Trebnega in Šentruperta. Matija Božič je poročal o delu kadrovske komisije; vse organizacije so poslale evidentirane možne kandidate za predsednika in člane izvršnega odbora ZČDS. Kot kandidata za predsednika ZČDS za naslednje dveletno obdobje so imenovali tov. Andreja Petelina. Za nove člane organov ZČDS pa bodo za skupščino pripravili zaprto listo kandidatov, v skladu s pravili ZČDS in sklepi regijskih posvetovanj.

Inž. Marjan Debelak je obrazložil načrt za razširitev Vzrejnega centra ZČDS. Po razpravi o njem so sklenili, da se v prvi fazi, v letu 1984, s sredstvi poslovnega sklada zapre prostor, ki zdaj služi za priročno skladišče. V

tem prostoru bo skladišče, točilnica medu, topilnica za vosek in priprava hrane za čebele. Ko bo pripravljena finančna konstrukcija, jo bo potrdil IO. Sprejeli so tudi novo ceno za odlikovanja AJ, ki znaša 713 din. Sprejeli so tudi program tečajev za čebelarje začetnike in za nadaljevalne tečaje. Tečajnina za posamezni tečaj znaša 2500 din za člane in 3000 din za nečlane.

Sprejeli so tudi sklep, da bo na povabilo francoskih čebelarjev iz Grenobla vrnila obisk naša delegacija prihodnje leto in ne letos, ker za to potovanje sredstva niso v načrtu.

Sprejeli so tudi nekaj sklepov, ki so pomembni za tekoče poslovanje ZČDS.

Janez Mihelič

OBČNI ZBOR ČD TURNIŠČE

Dne 14. 1. 1984 smo se čebelarji ČD Turnišče po dveh letih zbrali na občnem zboru v prostorih Doma krajanov v Turnišču pri Ptujju.

Po izvolitvi organov občnega zbora smo najprej poslušali poročilo predsednika društva. Iz njegovega poročila je razvidno, da smo vse zastavljene naloge dobro opravili. Žal pa smo čebelarji vse preveč prepuščeni sami sebi in naši organizaciji, tako da nam kljub prizadevanju ne uspe opraviti zastavljenih nalog tako, kot bi jih želeli. Naše društvo je v preteklem mandatnem obdobju vse prevečkrat nalezelo na nerazumevanje pri posameznih organih občine Ptuj. Ne moremo razumeti, zakaj prav v naši občini, v kateri je čebelarstvo zelo razvito, ni razumevanja za čebelarstvo dejavnost, ko pa vemo, da je v drugih občinah odnos do čebelarjev drugačen in so deležni precejšnjih finančnih sredstev iz skladov za pospeševanje kmetijstva. V naši občini pa nam je oddelek za gospodarstvo brez vsakršnega pojasnila zavrnil prošnjo za izdajo bonov za bo-

rih 100 litrov bencina, ki bi ga potrebovali za delovanje našega društva. Podobno se je godilo drugim čebelarškim društvom v naši občini. Čebelarji seveda pričakujemo pri reševanju problemov, s katerimi se vsakodnevno srečujemo, večje angažiranje organov Zveze čebelarških društev Slovenije. Menimo, da je nujno, da organi ZČDS posredujejo pri pristojnih republiških organih, da zakonsko uredijo vrsto nerešenih vprašanj na področju čebelarstva. Pričakujemo, da bodo pri tem ustvarjalno sodelovali Medex in druge OZD, ki se ukvarjajo s prodajo in predelavo medu in drugih čebeljih pridelkov.

Najpomembnejši dosežek, na katerega smo čebelarji ČD Turnišče lahko ponosni, je aktiviranje čebelarških krožkov na osnovnih šolah »Ivana Spolenjaka« in Videm pri Ptujju. Tekmovalne ekipe obeh krožkov so dosegle lep uspeh na 6. republiškem tekmovanju in srečanju mladih čebelarjev, ki je bilo 28. 5. 1983 v Ptujju. Tudi druge naloge smo v minulih dveh le-

tih dobro opravili. V naše društvo smo vključili 15 novih članov, in to predvsem mlajših. Za izobraževanje naših članov smo organizirali predavanje pri čebelnjakih tov. Ivana Maroha. Najprej smo si ogledali stojišče nakladnih panjev, nato pa še čebelnjak z AŽ panji. Tov. Maroh, ki čebelarji že več kot 30 let, nam je pri obeh čebelnjakih pojasnjeval, kako najuspešneje čebelarji v posameznem tipu panjev. Kot delavec na domu čebelarji tov. Maroh s 400 panji, s katerimi dosega lepe uspehe. Zato smo pozorno sledili njegovi razlagi in odgovorom na vprašanja. Po končanem strokovnem delu

smo preživel nekaj prijetnih uric na pikniku v bližini čebelnjaka, sredi haloških gričev.

Po poročilih tajnika in blagajnika društva smo na občnem zboru razrešili dosedanje vodstvo društva in izvolili nove organe društva. Po plodni razpravi smo sprejeli program dela in finančni načrt za leto 1984.

Občni zbor smo sklenili s podelitvijo priznanj voditeljicam čebelarških krožkov na osnovnih šolah Ivana Spolenjaka in Videm pri Ptujju; dodelila jima jih je ZČD Ptuj za uspešno vodenje krožkov.

Albert Brenkovič

ČEBELARSKA ORGANIZACIJA NA KOČEVSKEM

Čebelarstvo na Kočevskem ima že dolgoletno tradicijo. Čebelarji so se začeli organizirati kmalu po prvi svetovni vojni. Tov. Šerčer je dobil pri družini Kajfež v Novih selih čebelarški arhiv, kjer je zapisano, da so imeli prvi sestanek poleti 1918. leta. 20. 3. 1920 pa so ustanovili čebelarstvo podružnico »Kostel«, 29. 6. 1919 pa še

v Osilnici in leta 1922 v Fari. Za Poljansko dolino so ustanovili podružnico 1. 6. 1926 v Predgradu. Kasneje sta se podružnici Kostel in Fara združili in povezovali čebelarje iz Kužlja, Fare, Kostela, Morave, Kočevske reke in Gotenice. Podružnici je dolgo let predsedoval pokojni Josip Kajfež iz Novih sel, ki je že leta 1918 čebelaril z nad

sto AŽ panji. Leta 1920 pa je uredil plemenilno postajo na Stružnici, kjer je odbiral najboljše rodove kranjske sivke. Kdaj so ustanovili podružnico v Kočevju, ni znano. Dolgoletni predvojni predsednik je bil pokojni Stanko Oražem, tajnik pa pokojni Fero Paradiž. Zal arhiva o kočevski podružnici ni več.

Tudi o podružnici v Strugah ni podatkov, čeprav je znano, da je delovala dolgo vrsto let pred vojno. Predsednik je bil čebelar Megled, ki je vodil opazovalno postajo od leta 1912 do 1926.

V Kočevski Reki je uspešno čebelaril župnik Kraker; tudi on je odbiral najboljše rodove. Odbiral je rodove čebel z daljšimi rilčki. Tiste čase med vojnama je bilo po Kočevskem veliko dunajčanov, ki jih še danes najdemo pri starejših čebelarjih. Vendar se je na hitro udomačil AŽ panj.

Druga svetovna vojna je prekinila društveno delo, večina čebel in čebelnjakov je bilo med vojno uničenih in čebelarji so jih po vojni le s težavo obnovili.

Pri obnovi čebelarske organizacije po vojni so sodelovali: sedaj osemdesetletni Rudi Vrabič, upokojeni učitelj iz Livolda; pokojni Stanko Oražem, pokojni Ferdo Paradiž, pokojni Niko Grabrijan, pokojni Jože Marincelj, Anton Mrvar in drugi.

Leta 1963 se je podružnica preimenovala v čebelarsko društvo Kočevje, ki pokriva celotno kočevsko občino in tudi nekaj čebelarjev preko Kolpe v SR Hrvaški. Društvo združuje okrog 130 čebelarjev, ki čebelarijo z 2564 AŽ panji in z 10 nakladnimi panji. Deset čebelarjev ima okrog šeststo panjev na kolesih, približno toliko jih občasno prevaža. Drugi pa čebelarijo na mestu.

RUDI VRABIČ OSEMDESETLETNIK

V marcu je starosta kočevskih čebelarjev slavil 80 let svojega življenja. Rodil se je leta 1904 v Lovrencu na Dravskem polju. Že mlad se je

odločil za poklic učitelja. Po končanem študiju leta 1926 je nastopil službo v Kužlju, po enem letu pa v Fredrengu. Tu je tudi začel čebelariti. Leta 1931 je imel že sedemnajst družin, kmalu naslednja leta pa trideset. Leta 1942 so mu Italijani požgali večji del čebel in čebelnjak. Le nekaj družin je uspelo pokojni ženi rešiti. Italijani so ga internirali v taborišče v Padova. Po razpadu Italije se je vključil v NOB. Po končani vojni je bil šolski nadzornik. Obnovil je čebelarstvo in pomagal pri obnovi čebelarske organizacije. Bil je predsednik in dolgoletni član odbora društva. Po vsej Kočevski je predaval čebelarjem o naprednem čebelarjenju. Leta 1980 mu je društvo podelilo Janševo odličje II. stopnje. Kočevski čebelarji mu kličejo: »Še na mnoga leta!«

J. G.

POJASNILO O POSLOVANJU DRUŠTEV S HRANILNIMI KNJIŽICAMI

Nekaj naših društev se je na ZČDS zanimalo, ali je dovoljeno društvom poslovanje s hranilnimi knjižicami v skladu s tretjim odstavkom osmega člena zakona o društvih SRS. Tolmačenje SDK Slovenije je bilo, da društva ne smejo poslovati s hranilnimi knjižicami ne glede na zakon o društvih, ki to dopušča.

Zaradi tega smo sprožili pri Vrhovnem sodišču SR Slovenije upravni spor. Omenjeno sodišče je v svoji sodbi z dne 23. 11. 1983, številka Ur. 5/83-4 razsodilo, da so društva in njihove zveze pravne osebe civilnega prava in ne družbene organizacije, zato jih ni mogoče obravnavati kot uporabnike družbenih sredstev glede na 3. in 4. člen zakona o službi družbenega knjigovodstva. Po tem zakonu lahko obravnavajo samo sredstva v tistem obsegu, v katerem družbena sredstva društva dejansko uporabljajo.

Na osnovi te sodbe je dovoljeno, da društva poslujejo s hranilnimi knjižnicami le s sredstvi iz naslova članarine in dugih prispevkov članov. Z drugimi sredstvi morajo poslovati v skladu s tretjim in četrtem členom zakona o službi družbenega knjigovodstva.

Izvršni odbor ZČDS

MALI OGLSI

PRODAM kamion znamke FAP. Motor je generalno obnovljen. Možnost predelave v prevoznik čebelnjak. Cena je 110.000 din. Informacije dobite po telefonu št. 063-35 228 ali pri Viktorju Bohorču, Zoisova 3, 63000 Celje.

UGODNO prodam nov čebelnjak za 24 AŽ panjev. Informacije po telefonu 061-59 609.

PRODAM 14 AŽ panjev devetsatarjev s čebelami. Cena po dogovoru. Joško Šlander, 63000 Celje, Levstikova 5, telefon 063-25 321.

PRODAM 20 dobro ohranjenih praznih AŽ panjev po ugodni ceni. Avgust Polenc, Prečna 9, Rače.

PRODAM 20 naseljenih AŽ panjev ali samo družine s satjem. Jože Felicijan, Veliki podlog 37, Leskovec pri Krškem, telefon 068-71 914, dopoldne.

PRODAM 14 novejših naseljenih AŽ panjev z zakladami. Florjan Pogačar, Rešiška 26, Bled, telefon 064-77 487.

UGODNO PRODAM 20 starejših AŽ panjev devetsatarjev. Sedem panjev je naseljenih. Varoza ni ugotovljena. Peter Pogačnik, Zvirče 35, 64290 Tržič.

PRODAM 10 čebeljih družin in 5 AŽ panjev po ugodni ceni. Maks Bregar, Zalog 24, Moravče, telefon 061-731 137.

KUPIM več praznih AŽ panjev tipa GROM, mere satnika so 41 + 28 cm. Kupim tudi druge vrste panjev z navedeno mero satnika, največ do trideset panjev. Ponudbe s ceno in opisom panjev pošljite na naslov: čebelar Ferenc Kolovič, Ul. Pepe Prajka 24, 34551 Lipak.

ANTON BETON

Globoko nas je pretresla vest, da je v 59. letu starosti smrt nenadoma pretrgala nit življenja našemu članu, ljubitelju narave in čebelarju Antonu Betonu, Bobjanu.

Dne 11. avgusta 1983 smo ga spremlili na poti k večnemu počitku. Anton Beton se je rodil 24. 4. 1924 v vasi Grad pri Cerkljah na Gorenjskem. Bil je najmlajši sin iz številne delavske družine. Njegova življenjska pot je bila težka. Že leta 1942, 5. februarja, so ga Nemci internirali, maja 1943 pa mu je uspelo pobegniti v partizane. Boril se je v Prešernovi brigadi, bil je oficir v JLA, demobiliziran leta 1956. Kljub zaposlitvi in neštetim funkcijam, ki jih je vestno opravljal, je še našel čas za čebelice. Bil je zelo delaven in aktiven v naši čebelarški družini v Cerkljah. Kot predsednik nadzornega dohora ni zamudil nobene seje.

Bil je dober tovariš, skrben mož in oče; takega bomo ohranili v trajnem spominu!

Čebelarška družina
Cerklje na Gorenjskem

OTO MIKULIČ

Dne 23. 12. 1983 smo na krškem pokopališču pospremili k zadnjemu počitku Otona Mikuliča, pedagoškega svetovalca in čebelarja.

V poslovnem govoru je predsednik čebelarškega društva Krško Vojko Šiško dejal:

»Dragi tovariš Mikulič, čebelarje čebelarškega društva Krško in čebelarke zveze Krško je težko prizadela vest o tvoji smrti. Od prihoda v Krško si bil vključen v našo čebelarško organizacijo. Opravljal si dolžnosti predsednika, tajnika in blagajnika. Skrb za čebele in čebelarško organizacijo kljub težki bolezni ni prenehala.

Za tvoje delo si prejel vrsto priznanj in odlikovanj, med njimi tudi visoko zvezno čebelarško odlikovanje »Napredni čebelar«.

Dragi naš čebelarški učitelj in mentor, težko se poslavljamo od tebe. Hvalni smo ti za tvoje delo in napotke pri čebelarjenju.

Se enkrat hvala in miren počitek.
Čebelarško društvo Krško

JOŽE BAJŽELJ

Minilo je že dobro leto od 13. decembra 1982, ko smo se poslovili od vdanega čebelarja čebelarške družine Železniki Jožeta Bajžlja. Prometna nesreča je zahtevala žrtev.

Jože Bajželj se je rodil 13. 3. 1907 v Ljubljani. Osnovno šolo je obiskoval v Celovcu, od tam pa se je leta 1921 preselil v Železnike. Ko je prišel okupator, je takoj pričel sodelovati s partizani. Vojne se je udeležil kot bорец Prešernove brigade. Po osvoboditvi je najprej sezidal novi dom, kjer je dobil tudi prostor za čebelnjak.

S čebelarstvom se je pričel ukvarjati 1958. leta. Nikomur ni odrekel pomoči in dobrega nasveta. Ves navdušen je pripovedoval, kako medita smreka in jelka. »Paša bo dobra«, je večkrat rekel, »če bo le še dež malo počakal.« Res, lepe urice je Bajželj preživel ob čebelah. Zato je toliko bolj žalostno, da nas je moral tako hitro zapustiti.

Kot vzornega čebelarja in aktivnega sodelavca ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Čebelarška družina Železniki

IGNAC DENKO

Po kratki in mučni bolezni je v 58. letu starosti nehalo biti srce čebelarja Ignaca Denka. Vsi smo vedeli za njegovo bolezen, toda na tihem smo le upali, da bo ozdravel. Nihče ni slutil, da bo kruta smrt tako iznenada pretrgala delo in voljo tega marljivega člana čebelarškega društva Bakovci.

K zadnjemu počitku smo ga pospremili 10. avgusta 1983.

Čebelaril je več kot 30 let v AŽ panjih, ki si jih je sam naredil. Bil je po poklicu mizar. Prosti čas, ki ga je bilo

v njegovem življenju bolj malo, je preživel pri svojih čebelah. Opravljal pa je tudi odgovorne funkcije v našem društvu. Bil je predsednik, tajnik in več mandatnih dob član upravnega odbora društva in Zveze čebelarških društev Murska Sobota ter eden od ustanoviteljev našega čebelarškega društva.

Za svojo nesebično prizadevnost v čebelarški organizaciji je prejel tudi odlikovanje Antona Janše II. stopnje.

Ignaca ni več med nami, spomin nanj pa bo ostal.

Čebelarško društvo Bakovci

Neizprosna in neprizanesljiva smrt je kruto posegla med čebelarje čebelarškega društva Laško in v čebelarškem letu 1983 iztrgala iz naše sredine ljubitelja čebel in narave, zveste in zaslužne člane čebelarške organizacije: Karla Tutnerja, Jožeta Pušnika, Ivana Brečka in Zofko Ojsteršek.

IVAN BREČKO

V lepem poletnem vremenu je čebelarški prapor spremljal v grob čebelarja Ivana Brečka-Anzeka, kot smo ga imenovali čebelarji. Rodil se je v Rečici, 2. 5. 1903. leta in ji ostal zvest do svoje smrti kot kmet, mlinar in čebelar.

Njegovo življenje je bilo povezano s čebelami in čebelarji več kot šestdeset let. Vedno je bil med nami in nas bogatil s svojimi izkušnjami. Zvest čebelam in čebelarški organizaciji je veliko prispeval k stroki, za kar je prejel priznanja, reda Antona Janše III. in II. stopnje.

JOŽE PUŠNIK

Čeprav je bil daleč doma, je Jože Pušnik zvesto prihajal med svoje čebelarje v Laško. Dolgo vrsto let je čebelaril na svoji domačiji v Povčenem 13 pri Rimskih Toplicah, od koder smo ga čebelarji pospremili na njegovi zadnji poti in se ob njegovem grobu od njega za vedno poslovili. Za njegovo delo je prejel priznanje društva, red Antona Janše III. stopnje.

KARL TUTNER

Življenjsko pot Karla Tutnerja je smrt prekinila v njegovem osemdesetem letu. V prebujajoči se pomladi smo se čebelarji od njega za vedno poslovili. Njegovo življenje, polno hudih dni, je bilo vdano naravi in čebelam. Za svoje plodno in nesebično delo je prejel številna priznanja, med njimi tudi priznanje reda Antona Janše III. in II. stopnje.

ZOFKA OJSTRŠEK

Težko je bilo izreči poslovilne besede ob preranem grobu, v katerega so položili Zofko Ojsteršek. V starosti šestdeset let je še polna življenjskega zanosa omahnila pod težo neozdravljive bolezni. Vse njeno življenje je bilo posvečeno domu in družini, veliko časa in moči pa je namenila tudi čebelam. Ljubezna do njih jo je vodila na razne tečaje in predavanja, še posebej takrat, ko je bil mož nekaj časa na delu v tujini in je sama negovala in skrbela za 17 čebeljih družin. Med čebelarji je bila zelo priljubljena, saj je bil njen obraz vedno nasmejan in veder.

Vsem preminulim članom ostaja čebelarško društvo Laško trajen dolжник za njihove bogate prispevke k prosperiteti društva in čebelarstva. Čebelarji jih bomo ohranili v trajnem spominu.

Čebelarško društvo
Laško

PRAKTIČNI ZAČETNI IN NADALJEVALNI TEČAJI ZA ČEBELARJE ZAČETNIKE

Zveza čebelarских društev Slovenije bo tudi v letošnjem letu organizirala praktične tečaje za čebelarje začetnike v čebelnjaku Zveze v Ljubljani ob Večni poti (pri Živalskem vrtu).

Tečaji za čebelarje začetnike bodo: prvi tečaj bo 14. do 17. maja 1984, drugi tečaj 19., 20., 26. in 27. maja, tretji tečaj bo 18. do 21. junija in četrti 16., 17., 23. in 24. junija 1984.

Nadaljevalni tečaji bodo: za vzrejo matic od 4. do 7. junija in 2., 3., 9. in 10. junija 1984.

Za pridobivanje posebnih čebeljih pridelkov (matični mleček, propolis itd.) od 28. do 31. maja 1984 in 30. junija, 1., 7. in 8. julija 1984.

Tečaji bodo štiridnevni in bodo trajali 32 ur, od tega bo 8 ur teoretičnih predavanj in 24 ur praktičnega dela s čebelami. Tečaji bodo vsak dan od 8. do 12. in od 13. do 17. ure. Število tečajnikov je omejeno, saj se bo vsakega tečaja lahko hkrati udeležilo največ 15 tečajnikov.

Cena za tečaj je za člane ZČDS 2500 din in 3000 din za nečlane. Pisno prijavo z navedbo vašega natančnega naslova in termina tečaja, ki ga želite obiskovati ter fotokopijo položnice, s katero ste vplačali gornji znesek, pošljite na naslov: Zveza čebelarских društev Slovenije, Cankarjeva 3, Ljubljana najkasneje do 15. 4. 1984. Denar nakažite na žiro račun št. 50101-678-48636, ZČDS.

Prehrana in prenočevanje nista všteta v ceno in si mora oboje preskrbeti vsak tečajnik sam. Vsak tečajnik bo dobil brezplačno Priročnik za čebelarje začetnike. O pričetku tečaja vas bomo pisno obvestili 10 dni pred tečajem. Vse dodatne informacije lahko dobite na tel. 061-210 992.

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
Cankarjeva 3, Ljubljana

List izhaja vsakega 1. v mesecu

Izdaja ga Zveza čebelarских društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II, Telefon: 210 992. Izdajateljski svet: Andrej Petelin, predsednik; člani: inž. Alojz Podjavoršek, Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Boris Slavec, Marjana Hönigsfeld, dr. Jože Korošec.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik, Franček Šivic, Boris Slavec, Jože Bregar.

Odgovorni urednik: inž. Jože Babnik.

Glavni urednik: Janez Mihelič prof.

Lektor: Danica Bizjak prof.

Glavni in odgovorni urednik Biltena — Hp Medex — Boris Slavec.

Letna naročnina za nečlane 700.—, za tujino 1200.—, za člane čebelarских organizacij drugih republik 700.— dinarjev. Cena za posamezno številko je 70.— dinarjev za tujino 110.— dinarjev.

Odповedi med letom ne upoštevamo. Reklamni oglasi: cela stran — 10.000 din, pol strani 6000 din, četrt strani — 3000 din. Splošni oglasi: beseda 20 dinarjev. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa v tekočem letu, do 20 besed. Za vsako naslednjo besedo doplačajo po veljavni tarifi 20 dinarjev. Članarina znaša 450.— din in 2 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar.

Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Revijo sofinancira RSS.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskala tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 8.900 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.